

JPAL

JOURNAL OF POLITICAL ADMINISTRATIVE AND LOCAL STUDIES

Cilt:5 Sayı:2 Ekim 2022

Vol:5 No:2 October 2022

www.jpajournal.org

ISSN 2636-803X

E-ISSN 2636-7823

Journal of Political Administrative and Local Studies

Owner of the Journal / İmtiyaz Sahibi
Aziz TUNCER

Editors / Editör
Prof. Dr. Selim COŞKUN
Dr. Abdulkadir AKSOY

Editorial Board / Yayın Kurulu
Prof. Aziz TUNCER
Prof. Bayram Ali SONER
Prof. Musa EKEN
Assoc. Prof. Hatice Deniz GENÇ
Assoc. Prof. İskender GÜMÜŞ
Assoc. Prof. Tamás SZIGETVÁRI
Dr. Małgorzata MADEJ
Dr. Onur TÜRKÖLMEZ

Referees of this Issue / Sayı Hakemleri
(İsimler alfabetik sırayla / Names in alphabetical order)
Doç. Dr. Hircan Hamza ÇELİKİYAY
Doç. Dr. İ. Etem ZİNDEREN
Dr. M. Miraç ASLAN
Dr. Mustafa KÖMÜRCÜOĞLU
Dr. Oğuz Han ÖZTAY
Dr. Yeter AVŞAR

ISSN : 2636-803X
Volume / Cilt : 5
Issue / Sayı : 2
Year / Yıl : Oct 2022

www.jpajournal.org

Journal of Political Administrative and
Local Studies (JPAL) is indexed by:

Journal of Political Administrative and
Local Studies (JPAL) Dergisi'nin tarandığı
indeksler:

-
- ASOS Indeks <https://asosindex.com.tr/index.jsp?modul=journal-page&journal-id=1286>
 - ISI (International Scientific Indexing) <https://isindexing.com/isi/journaldetails.php?id=13213>
 - Research Bib Academic Resource Index <http://journalseeker.researchbib.com/view/issn/2636-7823>
 - I2OR <http://www.i2or.com/8.html> (No:6392)
 - DRJI <http://olddrji.lbp.world/JournalProfile.aspx?jid=2636-7823>
 - ESJI <http://esjindex.org/search.php?id=issn&ids=2636-803X&S1=submit>
 - SIS (Scientific Indexing Services) <https://www.sindexs.org/JournalList.aspx?ID=6870>
 - CiteFactor <https://www.citefactor.org/journal/index/25428>

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Araştırma Makaleleri

- 81** TÜRKiYE'DE REFERANDUM METİNLERİNİN TEMEL ODAĞI: İNSAN HAKLARI MI? KAMU YÖNETİMİ Mİ?
THE MAIN FOCUS OF THE REFERENDUM TEXTS IN TURKEY: HUMAN RIGHTS OR PUBLIC ADMINISTRATION?

Çağrı ÇOLAK

- 95** THE IMPORTANCE OF TELEVISION PRODUCTIONS IN CITY PROMOTIONS:
"SEHRIME HOS GELDİNİZ" PROGRAM

Hakan YÜKSEL

- 121** TÜRKiYE'DE KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNE PAYDAŞLARIN KATILIMI: AKTAŞ VE YATIKMUSLUK TOKİ KONUTLARI PROJE ÖRNEĞİ
STAKEHOLDER'S PARTICIPATION IN URBAN TRANSFORMATION PROJECTS IN TURKEY: A STUDY OF AKTAŞ AND YATIKMUSLUK TOKİ HOUSING PROJECT

Md Moynul AHSAN, Cansu HELVACIOĞLU

THE MAIN FOCUS OF THE REFERENDUM TEXTS IN TURKEY: HUMAN RIGHTS OR PUBLIC ADMINISTRATION?

Research Article

Çağrı ÇOLAK¹

Abstract

Referendum texts provide important data on the constitutional and political culture of countries. In general, the texts used in constitutional amendment referendums can provide information on whether the priority of the country in question is, as expected, “human rights” or “public administration.” This study attempts to find an answer to the question of which of the two issues is the focus of referendums in Turkey’s political history. In this qualitative study, in which the methods of document analysis, content analysis, and data coding are used together, the material consists of the wordings in the five constitutional amendment laws submitted to the referendum. The results show that although human rights and the limitation of power form the basis of the constitutional philosophy, issues of public administration related to the organization and activities of the state play a greater role in the referendum texts in Turkey.

Keywords: Referendum, Constitution, Constitutional Amendment, Human Rights, Public Administration.

¹ Asst. Prof., Trabzon University, Faculty of Economics Administrative and Social Sciences, Department of Political Science and Public Administration, cagricolak@trabzon.edu.tr, ORCID: [0000-0001-5806-9084]

Makale Gönderim Tarihi: 22 Haziran 2022

Makale Kabul Tarihi: 15 Eylül 2022

TÜRKİYE'DE REFERANDUM METİNLERİNİN TEMEL ODAĞI: İNSAN HAKLARI MI? KAMU YÖNETİMİ Mİ?

Araştırma Makalesi

Çağrı ÇOLAK

Özet

Referandum metinleri, ülkelerin anayasal ve politik kültürleri açısından önemli veriler sunmaktadır. Genellikle anayasa değişikliği sürecinde başvuru referandum uygulamalarındaki metinler, söz konusu ülkenin anayasa bağlamındaki önceliğinin beklenildiği gibi “insan hakları” mı, yoksa “kamu yönetimi” mi olduğunun ortaya çıkmasına aracılık etme potansiyeline sahiptir. Bu çalışmada Türk siyasi tarihindeki referandumlarda temel odağın yukarıdakilerden hangisi olduğu sorusuna yanıt aranmaktadır. Doküman analizi, içerik analizi ve veri kodlandırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı bu nitel araştırmada materyali, halkoyuna sunulan beş anayasa değişikliği kanunundaki ifadeler oluşturmaktadır. Ulaşılan bulgular, anayasa felsefesinin temelinde iktidarın sınırlandırılması ve insan hakları olmasına rağmen, Türkiye’deki referandum metinlerinde devletin örgütlenmesi ve faaliyetleri ile ilgili kamu yönetimi konularının daha yoğun olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Referandum, Anayasa, Anayasa Değişikliği, İnsan Hakları, Kamu Yönetimi.

INTRODUCTION

Democracy has been accepted as one of the most fundamental values of political life. Although it contained a content such as “the rule of the poor majority” in ancient times, it has gained the meaning of “self-government of the people” in modern times (Heywood, 2012: 170). However, representative democracy, which is preferred due to its applicability, harms the participation dimension of the content in question. Various tools of semi-direct democracy are used to reduce this problem. Referendums are the most known and used tool among them.

This method, often used in Western democracies, is also found in Turkish political life. The first referendum in the history of the Republic was held on July 9, 1961, on the constitution that had been drafted after the military coup of 1960. The second referendum was held on November 7, 1982, on the constitution drafted after the 1980 military intervention. Although these two referendums were related to constitution-making, they were referendums in the ratification phase of the constitutions drafted by the main founding powers (TBMM Araştırma Merkezi, 2010: 90).

The referendums held thereafter include constitutional amendments made by the secondary founding power. The first referendum in this context was held on September 6, 1987, on the question of whether to lift the ten-year or five-year political prohibitions established by provisional Article 4 of the 1982 Constitution. The second took place on September 25, 1988, when the issue was whether or not local elections should be held a year earlier. The third is the referendum held on October 21, 2007, when three issues were voted on, including the popular election of the president. The fourth referendum was held on September 12, 2010, on the constitutional amendment package, which mainly provides for reforms in the judiciary. The last referendum took place on April 16, 2017. Although it is identified by the public with the theme of “changing the model of government,” there are many different issues in the content of this referendum.

The issues voted on in the referendums reflect the constitutional and political cultures of the countries. For example, the limitation of power and the importance of human rights indicate a liberal political culture, while the issues related to state organization, political institutions, and public administration indicate a conservative and etatist political culture. This study seeks an answer to the question of whether the focus of referendums in Turkish political history is on “human rights” or “public administration.” In this qualitative study, in which the methods of document analysis, content analysis, and data coding are used together, the material consists of the wordings in the five constitutional amendment laws submitted to the referendum.

The study first presented information about the “referendum” and then mentioned the “constitution” and its basic philosophy, starting from the dichotomy human rights - public administration. Then the information about the material and the method of the study is listed. In the following section, the results

of the study are presented. Finally, the results are evaluated in the discussion and conclusion section.

1. Conceptual Framework

The referendum is a method that some important decisions are made directly by the people and not by elites or representatives. This mechanism, first used in Switzerland in the 15th century, paved the way for voters to make political decisions without intermediaries on some issues of national, regional, and local nature (Zimmerman, 2011: 437). In this regard, a referendum can be defined as a type of vote in which voters express their opinion on a specific public policy (Heywood, 2012: 295).

This method is used, for example, when drafting a new constitution, amending some articles of the constitution, passing laws, dismissing an elected official, joining or leaving a supranational organization (Öztürk, 2019: 181). Thus, the crisis of representation in representative democracies is minimized. In other words, the legitimacy of the decisions made is increased. Nowadays, many countries hold a referendum to change national or state constitutions. These amendments usually focus on issues that can be examined in the context of public administration, such as the form of government, the model of government, or the term of office of members of parliament. However, issues that can be evaluated in the context of human rights in the individual sphere have also been referred directly to voters rather than to the people's representatives in the legislature (Robertson, 2004: 421). The advantages of the referendum can be enumerated as follows: Incorporating the opinion of the people, not representatives; checking on government between election periods; increased political participation; creating an informed electorate; and that constitutions provide opportunities to solve fundamental problems (Heywood, 2012: 297).

Looking at the history of referendums in Turkey, it can be said that the issues related to the fundamental problems of the constitution come to the fore. However, it is necessary to analyze the referendum texts in order to determine which function of the constitution is brought to the fore in the issues that take center stage. Before proceeding to this analysis, it is useful to mention two basic functions of the Constitution. One of them is the "power map of the state" (Hague & Harrop, 2004: 210). That is, the Constitution establishes the functions and powers of the legislative, executive, and judicial branches. It specifies the way they are to be used and operated. The Constitution distributes state power among state organs. It regulates the relations between the organs of the state. It specifies how laws are made (Yayla, 2015: 245).

The other function is to "define the limits of state power". The Constitution primarily regulates the relations between the state and the citizens. It sets limits to the state power in favor of the rights and freedoms of the citizens. This is also the idea underlying the practical and intellectual tradition of constitutional government. Constitutional government obligates the state to act in a sphere that

limits its power and authority over individuals (Yayla, 2015: 244). It is human rights that will limit the power of the state.

The Constitution is the set of rules and procedures that provide the framework for public policy (Yayla, 2015: 240). In this context, constitutional law is a branch of jurisprudence that studies the establishment and functioning of the main organs of the state, such as the legislative, executive and judicial branches, the mutual relations between these organs, as well as the legal rules that regulate the fundamental rights and freedoms of citizens vis-à-vis the state (Gözler, 2008: 8). Thus, the subject of constitutional law is, on the one hand, the establishment, functioning and mutual relations of the legislative, executive and judicial branches, which are the main organs of the state, and, on the other hand, the fundamental rights and freedoms of citizens vis-à-vis the state.

The first part is about the basic political principles that determine issues such as the formation of the legislative, executive and judicial branches of the state, their authority and functioning, the appointment of officials and the structure of authority, expression and mediation bodies (Scruton, 2007: 135). It can be evaluated in the context of public administration in a broader sense. In fact, public administration refers to all organizations and activities related to the creation and execution of public policies (Eryılmaz, 2020: 10). Although public administration is defined in a narrow sense as all institutions and activities of the state related to the executive branch, excluding the legislative and judicial branches, in a broader sense it appears as a broad concept that encompasses the organization and functioning of public power in societies (Özer et al., 2019: 14). In this respect, public administration is, by its very nature, the application of public law. Any application of a general law is necessarily an act of government. Without this legal basis, public administration cannot exist (Shafritz et al., 2017: 11). In the second point, fundamental rights and freedoms are guaranteed against the power of the state and power is limited in favor of individual rights.

In summary, the main priority in referendums where constitutional amendment proposals are voted on is public administration or human rights. Which of these is dominant can be understood through the expressions in the referendum texts.

2. Material and Method

The subject of the study are the referendum texts in Turkish political history. The main material is therefore the legislative texts of the seven referendums in question. However, the two referendums (1961 and 1982) were not included in the sample because they involved the holistic adoption of new constitutions created by the constituent power and not constitutional amendments.

From this point of view, there are five referendum texts in the study sample (Table 1).

Table 1: Sample of the Study (Referendum Texts)

<i>Law No</i>	<i>Law Title</i>	<i>Acceptance Date of Law</i>	<i>Date of Referendum</i>
3361	The Law Amending Articles 67, 75 and 175 of the Constitution of the Republic of Turkey and Repealing Provisional Article 4	May 17, 1987	September 6, 1987
3467	The Law Amending the Third Paragraph of Article 127 of the Constitution of the Republic of Turkey and Adding a Provisional Article	August 6, 1988	September 25, 1988
5678	The Law on Amending Some Articles of the Constitution of the Republic of Turkey	May 31, 2007	October 21, 2007
5982	The Law on Amending Some Articles of the Constitution of the Republic of Turkey	May 7, 2010	September 12, 2010
6771	The Law on Amending Some Articles of the Constitution of the Republic of Turkey	January 21, 2017	April 16, 2017

In this study, a qualitative research method was preferred, which aimed to identify the focal points in the referendum texts. This is because designing and conducting qualitative research offers flexibility to the researcher. In addition, a characteristic of the qualitative method is that it is exploratory. Such research is very useful and helpful in shedding light on the less studied issues (Neuman, 2012: 228).

In this context, document analysis was used first. Providing data by analyzing written documents that contain information about facts and events related to the topic studied in the research is called document analysis. This method, like other analytical methods in qualitative research, requires the examination and interpretation of data in order to make sense, gain understanding, and develop empirical knowledge (Bowen, 2009: 27). Since the

focus of the study was on the referendums, the legislative texts listed in Table 1 were examined as documents containing the referendum texts.

A content analysis was then conducted. Content analysis is a research technique used to draw reproducible and valid inferences from data to their context (Krippendorff, 1980: 18). The main purpose of content analysis is to identify the concepts and relationships that help explain the data collected. The data obtained during the review of the documents were subjected to in-depth processing with the help of content analysis and new concepts were discovered. The basic process of content analysis is to collect similar data within the framework of certain concepts and themes and interpret them so that the reader can understand them (Yıldırım & Şimşek, 2008: 227; Neuman, 2012: 663). Content analysis is useful for this research, which aims to identify the main points of the referendum texts. In this way, the legal articles of the same text are interpreted within the framework of specific themes. However, they also need to be categorized.

The data coding method is necessary to categorize the data interpreted under the specific themes. In the data coding method, the information is analyzed and divided into meaningful categories, and the conceptual meaning of each category is determined. These categories can sometimes be a word, sometimes a sentence or paragraph, or sometimes a whole page. The naming or coding of these categories, which in themselves form a meaningful part, is called the data coding method (Neuman, 2012: 668). Indeed, data coding is part of our understanding of observed reality (Murtagh, 2005: 1). Based on the codes that emerge, themes are then found that can explain the data at a general level, and the codes are grouped under specific categories. To do this, the codes are first merged and analyzed, and an attempt is made to find common aspects. In a sense, this is a thematic coding process. Finally, the data obtained according to this system is ordered, and in this way it is possible to define and interpret the data according to certain findings (Yıldırım & Şimşek, 2008: 238).

The three methods applied are highly functional qualitative methods in fields with strong verbal content such as law, public administration and political science. Thanks to these methods, the relationships between legal texts and political objectives are analyzed successfully.

In this research, a total of five documents (law or referendum text) were examined. Then, a total of 46 articles were identified in the five laws. These articles were first categorized by the data coding method, and then the thematic coding method identified the appropriate topics (human rights or public administration) for the articles. Finally, the research question was answered based on the resulting distributions.

3. The Research Finding

Seven referendums have been held in Turkey so far. The first two involve ratification of the new constitutions created after the military coups. In the other five referendums, the vote was on individual or multiple articles on the motion to

amend the constitution, and with the exception of the 1988 referendum, the decision in all referendums was “yes.” Moreover, the five referendums in question were held when one political party alone was in power in the country. The 1987 and 1988 referendums were held for the Motherland Party (ANAP); the 2007, 2010, and 2017 referendums were held when the Justice and Development Party (AK PARTY) was in power.

The thematic coding of the articles in the referendum texts is shown in Table 2.

Table 2: *Thematic Coding of the Articles in the Referendum Texts*

<i>Year</i>	<i>Topic</i>	<i>Human Rights</i>	<i>Public Administration</i>
1987	Lifting of political prohibitions	✓	
1988	Helding of local elections date		✓
2007	Reduction of the legislative period from five to four years		✓
	That the quorum for a meeting is in any case 1/3 of the total number of members for legislative activities		✓
	Modification of the election, term, and number of terms of the President		✓
	That affirmative action against some disadvantaged groups is not considered contrary to equality	✓	
	Establishment of principles and procedures for the protection of personal data	✓	
	Restricting the freedom to go abroad, subject to investigation and prosecution	✓	
	Taking protective measures for children against abuse and violence	✓	
	Promotion of freedom of association	✓	
	Expanding the scope of collective bargaining rights and including civil servants in this scope	✓	
	Reducing restrictions on the right to strike and lock out	✓	
	Establishment of an ombudsman		✓

2010	Non-removal from office of deputies of those who have caused the closure of their party	✓	
	Modification of Elections and term for the Presidential Council of the Grand National Assembly of Turkey		✓
	Opening an appeal against the decisions of the Supreme Military Council	✓	
	Opening judicial review of caution and reprimand sentences against public officials	✓	
	Organizing the supervision of judicial services and prosecutors		✓
	Limiting the scope of application of the military justice system		✓
	Regulating the number of members and the composition of the Constitutional Court		✓
	Limitation of the term of office of the members of the Constitutional Court		✓
	Regulation of the right of individual appeal to the Constitutional Court	✓	
	Regulation of the working procedures of the Constitutional Court		✓
	Introduction of the guarantee of judges for the Supreme Military Administrative Court		✓
	Regulation of the number of members and the composition of the Supreme Council of Judges and Prosecutors		✓
	Inclusion of the Economic and Social Council within the scope of the Constitution		✓
	Enabling the prosecution of the coup plotters	✓	
Impartiality of the courts	✓		
Increase in the number of deputies		✓	

	Age to be elected as deputy	✓	
	Extension of the legislative term to five years and holding parliamentary and presidential elections on the same day		✓
	Abolishing the power of the Council of Ministers to enact decree		✓
	Adoption by an absolute majority of Parliament of laws that have been vetoed		✓
	Establishing the modalities for Parliament's power of control over the executive branch		✓
	Establishment of modalities for the nomination of presidential candidates, and being possible for the president to be a member of any political party		✓
	Abolition of the Prime Ministership and modification of the conditions for presidential candidacy		✓
2017	Establishment of voting quotas for proceedings against the president		✓
	Determining the voting shares for the procedure against the vice presidents and ministers and regulating the power of attorney for the president.		✓
	Regulation of the president's power to impose a state of emergency		✓
	Opening a legal remedy against all acts of the president	✓	
	Abolishing the establishment of military courts, with some exceptions		✓
	Reducing the number of members of the Constitutional Court		✓
	Changing the number of members of the Supreme Council of Judges and Prosecutors		✓

Modification of the procedures of the Budget Law	✓
Regulation of the power to establish legal entities under public law	✓
Setting of the election date	✓

Table 2 shows that in the first two referendums, only one item was voted on, while in the other referendums, more than one article was put before the public. Three articles in 2007, 22 articles in 2010, and 19 articles in 2017 were included in the referendum texts.

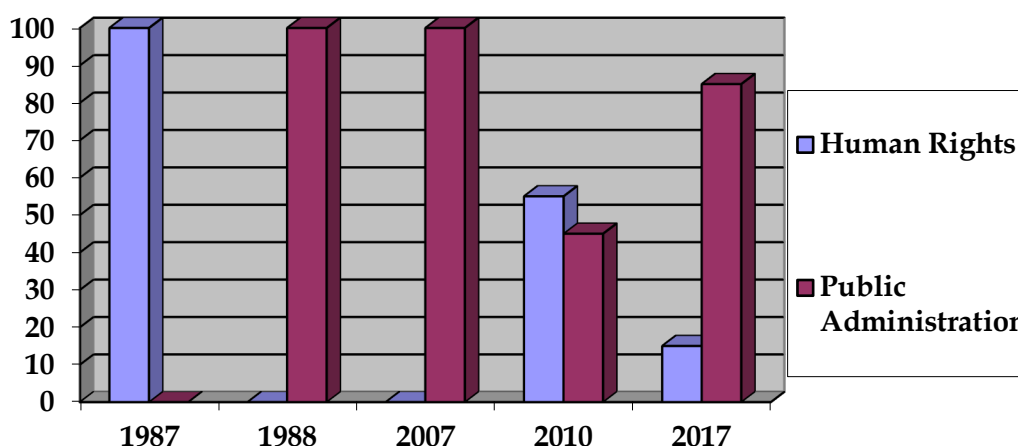

Figure 1: Focus Distribution in Each Referendum Text

The first referendum in the sample of the research is a vote for people who were prevented from doing politics after the 1980 military coup so that they can do politics again. In this regard, it is clear that the article in question should be evaluated in the category of human rights. However, the second referendum, held a year later and aimed at postponing local elections, can be evaluated under public administration and not human rights. Since only one article was voted on in these two referendums, the proportional distribution was 0% - 100%. Although more than one article was voted on in the 2007 referendum, the distribution was similar to the first two referendums. Two articles dealing with the legislative term and the quorum for meetings, and the single article regulating the election of the president, his term of office and the number of terms, fall thematically into the category of public administration. In the last two referendums, the distribution was different from the first three, as a large number of issues were voted on. 12 of the 22 articles (55%) in 2010 and only 3 of the 19 articles (16%) in 2017 fell into the category of human rights. From this perspective, the distribution of focus in each referendum text is shown in Figure 1.

As can be seen from Figure 1, there is only one referendum in which human rights were clearly the focus: 1987. That said, the 55% focus in the 2010 referendum is a remarkable rate. However, the fact that it was 16% in 2017 and zero in the 1988 and 2007 referendums supports the claim that the focus in the referendum texts is on public administration.

The 1987 and 1988 one-article referendums were originally referendums measuring the legitimacy of the leader (Turgut Özal) and the ANAP as a power. The first referendum was coded as a human rights referendum because it was about lifting the ban on politics against leaders who might compete with Özal, and the other was included in the public administration group because it was related to the political conflicts of the time. Although the 2007 referendum came at a time when human rights and public administration reforms were in full swing in Turkey as part of the European Union's (EU) harmonization policy, human rights issues were not included.

However, the first of the last two referendums (2010 and 2017) bears traces of the liberal winds of the AK PARTY's first period in power. During this period, the AK PARTY took reform initiatives in line with the EU in both the public administration and the judiciary. Therefore, unlike other referendums, the emphasis on human rights in a referendum that voted on more than twenty articles becomes meaningful when evaluated over the period of EU harmonization and liberal-conservative political orientation. It can be argued that the last referendum prioritized public administration because it took place after the coup attempt of July 15, 2016, when the said political orientation was abandoned and more protectionist policies were on the rise (Gözler, 2017: 92-93; Çoban Oran, 2018: 438-439).

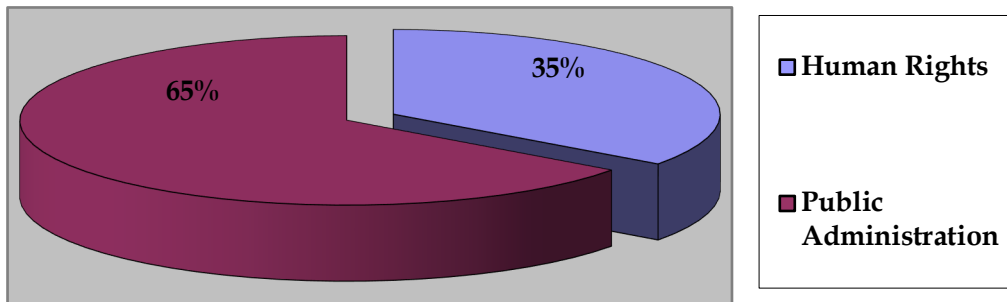

Figure 2: Total Focus Distribution in All Referendum Articles

Finally, it was found that 16 of the 46 articles in five different referendums were related to human rights and 30 were related to public administration. This indicates that the distribution of emphasis is 35% human rights and 65% public administration (Figure 2).

CONCLUSION

Constitutions have two basic functions: one is to map the power of the state, which can be coded as "public administration," and the other is to limit the state in favor of the individual, which can be coded as "human rights." Constitutional amendments are expected to focus on these functions. In this research, qualitative methods were used to examine which of these functions are focused on in Turkey.

Looking at the distribution of focus of the referendums, there is only one referendum (1987) that did not focus on public administration. It can be seen that public administration issues appeared in all other four referendums in varying degrees. While this rate was 45% in the 2010 judicial reform referendum, it was 84% in the 2017 referendum on changing the model of government. In the 1988 and 2007 referendums, it was determined that only public administration issues were included with one and three items, respectively (100%).

The political orientations during the referendum may also shed light on the reasons for the more focused element (human rights or public administration). For example, looking at the last two referendums with the most articles (22 and 19), in the 2010 referendum a government was very willing to take action on human rights and public administration reform as part of an EU-focused policy. In the 2017 referendum, the same ruling party abandoned its intention to join the EU and focused on the fight against terrorist organizations. Thus, while the first referendum placed more emphasis on human rights, the second referendum was the opposite.

It was found that in one of the five referendums, the focus was exclusively on human rights, and in two, it was on public administration. In the remaining two referendums, both can be assumed to have a relatively focus. However, when one of these referendums is publicly credited with reforming the organization of the judiciary and the other with changing the model of government, this suggests that public administration plays a greater role.

When a holistic evaluation is made, it has been observed that 46 amendments were voted in five different referendums and the theme of human rights was intense in 16 of them and public administration in 30 of them. Therefore, in Turkey, it has been proven with a rate of 65% that the constitutional function regarding the power map of the state (public administration) has priority.

BIBLIOGRAPHY

- Bowen, Glenn A. (2009), "Document Analysis as a Qualitative Research Method", *Qualitative Research Journal*, Volume: 9, Number: 2, pp. 27-40.
- Çoban Oran, Filiz (2018), "Türkiye-AB İlişkilerinde Yeniden Canlanmadan 'Hedef Değişimine' Doğru", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 31, pp. 427-442.
- Eryılmaz, Bilal (2020), *Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar*, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Gözler, Kemal (2008), *Anayasa Hukukuna Giriş*, Ekin Yayınları, Bursa.
- Gözler, Kemal (2017), *Elveda Anayasa: 16 Nisan 2017'de Oylayacağımız Anayasa Değişikliği Hakkında Eleştiriler*, Ekin Yayınları, Bursa.
- Hague, Rod & Harrop, Martin (2004), *Comparative Government and Politics: An Introduction*, Palgrave Macmillan, New York.
- Heywood, Andrew (2012), *Siyasetin Temel Kavramları*, Adres Yayınları, Ankara.

- Krippendorff, Klaus (1980), *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, Sage Publications, London.
- Murtagh, Fionn (2005), *Correspondence Analysis and Data Coding with Java and R*, CRC Press, Boca Raton.
- Neuman, W. Lawrence (2012), *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, Yayın Odası Yayınları, İstanbul.
- Özer, Mehmet Akif & Akçakaya, Murat & Yaylı, Hasan & Batmaz, Nazlı Yücel (2019), *Kamu Yönetimi Klasik (Yapı ve Süreçler)*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Öztürk, Namık Kemal (2019), *Anayasa Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Robertson, David (2004), *The Routledge Dictionary of Politics*, Routledge, London.
- Scruton, Roger (2007), *The Palgrave Macmillan Dictionary of Political Thought*, Palgrave Macmillan, New York.
- Shafritz, Jay M. & Russell, Edward W. & Borick, Christopher P. & Hyde, Albert C. (2017), *Introducing Public Administration*, Routledge, New York.
- TBMM Araştırma Merkezi (2010), *Bir Doğrudan Demokrasi Aracı Olarak Referandum Uygulama Örnekleri: Türkiye - ABD - Avrupa Ülkeleri*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.
- Yayla, Atilla (2015), *Siyaset Bilimi*, Adres Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, Ali & Şimşek, Hasan (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Zimmerman, Joseph Francis (2011), *Direct Democracy*, (Editor; George Thomas Kurian, *The Encyclopedia of Political Science*), CQ Press, Washington, pp. 436-438.

THE IMPORTANCE OF TELEVISION PRODUCTIONS IN CITY PROMOTIONS: "SEHRIME HOS GELDINIZ" PROGRAM

Research Article

Hakan YÜKSEL¹

Abstract

The television area is a mass media that offers productions of various contents to the audience. Programs with content of publicity can be evaluated in this context. Culture and travel programs are also among the productions that are frequently preferred by television channels and presented with promotional content. As a matter of fact, these programs also promote cities and highlight their identity. This study aims to reveal the role television productions play in promoting the city. The "Sehrime Hos Geldiniz" program, which is offered in 13 sections on TRT 1 screens, is examined in this direction. This program is explored through content analysis, which looks at how cities are promoted and what is being done to promote them.

Keywords: *Television, City, TV Programs*

¹ Kars Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, hakanyuksel25@gmail.com ORCID: [0000-0002-4560-6685]

Makale Gönderim Tarihi: 14 Eylül 2022

Makale Kabul Tarihi: 10 Ekim 2022

INTRODUCTION

Cities are settlement areas that have historically been home to people from various civilizations and thus have a cultural value. There are also works that keep cities alive, adding value to cities thousands of years later. Promotion is a significant factor in the transfer of these buildings, as well as of all of the city's iconic values, from generation to generation. These buildings and symbols are also important in creating a city identity. Promotional activities between the factors that keep cities alive and keep them interesting in every period can be carried out in various fields. Television broadcasts stand out with their audio-visual features, and they are effective in promoting them.

TV broadcasts, presented at various times and including the daytime and prime time generations, bring cities on screen with their promotional programs. On the weekend, city promotions are on the rise, appealing to a wide audience, especially travel enthusiasts. Technical initiatives during the installation phase of city-themed programs, which are offered as broadcasts, may increase the impact level of the programs. As a matter of fact, it is important to feature the local music of the town, such as the video clips, which will show the city's images on screen in a planned way.

The "Sehrime Hos Geldiniz" program, which constitutes the sample of the study and was presented to the audience on TRT 1 screens, is an effective and important city promotion program in this context. The program displays cities from different continents and thus urban cultures, and examines all the published parts of the program. Accordingly, the importance of television programs for city promotions is discussed. The elements of the promotion are the characteristics of cities and the structure of the program flow. Content analysis examinations are evaluated in the data analysis section.

1. About The City and Promotion

The notion of city represents a community of houses and constitutes an economic union with a certain budget and land-based ownership (Weber, 2003: 95). The unfamiliarity of the people living in this union differs from each other in the social context and their high population composition reflect the settlement nature of the city (Tunçer, 2015: 276). The city is the spatial projection of social relations and incorporates many different elements culturally. Therefore, individuals with opposing ideologies intersect with the boundaries within the city and continue to live in line with changing conditions (Braudel, 1990: 125).

Cities also have an identity, and urban areas take shape socially, culturally, and historically (Akkaya, 2020: 123). The economic shaping of urban identity is related to the factor of capitalism. Cities get a new look by capitalizing their resources and hosting the production and marketing processes of the bourgeoisie (Yıldırım, 2010: 400). The population and the management factor between the

elements that reflect the urban identity are determined within legal limits. Hence, cities that have a certain population and are supposed to have a managerial organizational structure must provide services to the people of the city (Keleş, 1998: 6). For all that, fair action should be taken in consideration of the fact that people of cities can be made up of people with different profiles in terms of language, religion, race, sect and cultural lifestyle. Cities are regarded as residential areas that combine these differences (Kaya, 2017: 7).

In fact, the people of that city are the real things that make up the city's identity. Homes, buildings, and ports are also part of the city, but the main force driving the city is the population (Owens, 2000). The fact that these people have different characteristics shapes and diversifies the culture of the city. Cities can therefore be seen as a mirror of cultural shaping (Sarıbay, 2002: 39). It is also important to promote cities that are cultural symbols of their various characteristics. Promotion efforts need to continue to ensure urban branding and to properly promote cities to new generations.

In fact, Municipality Law No. 5393 gives municipalities the duty and authority to strengthen urban identity. Effective promotion efforts are in line with these duties and powers (Beyazıt, 2016: 79). Promotion of cities is also important in terms of image factors. In a technosphere, globalization of image increases the importance of image (Fidan, 2013: 64). Therefore, it should be an important goal to encounter a strong city image with the expected local and foreign guests. Branding of the city can be achieved through professionally promotional activities, as well as successfully demonstrating the city's image. This city image also helps contribute to the city (Zeren, 2011: 109).

The city's branding and its positive image is associated with an effective promotional process. The most common area where this promotion will make an impact is the media space. Media cities are promoted more in comparison to other cities. Thus, visitors to the city are able to be channeled (Saatçioğlu, 2017). This is because media publicity boldly highlights the city's cultural, artistic and historical identity. In addition, it is possible to present the city's local dishes, traditional products, and other elements that give its identity to a wide audience through the media (Oktay, 2011: 14).

The fact that media is effective in terms of promotion and that it appeals to newspaper/magazine readers, radio listeners, television viewers and Internet users is very valuable in terms of putting cities first. In fact, cities have indicators that help them survive. Promotional work is needed to project and expand indicators that reflect the city's identity (Tayanç, 2020: 23). These promotional activities are more effective through the media, but there are other areas of activity that offer promotional opportunities. These areas contribute to urban branding.

The main areas of activity that promote cities and reach potential populations are as follows (Zeren, 2011: 109):

- Television and Cinema Productions
- Internet Platforms and Destination Web Pages
- Outdoor Advertisements
- Print Advertising Tools
- Exhibitions and Booth Organizations

Promoting cities efficiently contributes to the city's economy. It will be possible to increase demand and demand as the cities being advertised will be branded. The city image will also pave the way for brain drain. Thus, people from many different professions will be able to come to the city and continue to serve there. The process will transform the urban identity and create a new city profile, leading to a safer and more respectable urban identity (Kahyaoğlu, 2021: 40).

On the other hand, the development of new communication technologies and the proliferation of internet platforms are supportive of urban promotions (Çakır, 2019: 17). Easy access to city information via PC and mobile phones raises the bar. Cities that advertise better and have visibility in digital media can attract more visitors. This process is possible through professionally conducted promotional activities. For example, city promotions made publicity with high-definition cameras and presented to the world with different language options on video-sharing platforms such as YouTube can create a powerful impact. The impact network is also expanded with the ability to view urban promotional films in 3D with virtual reality glasses. Therefore, as digital technologies improve, the presentation format of city promotional films also develops.

Promotions of the city also emphasize that the city life appeals to all segments of society. In this context, one can point out that cities offer an ideal living space through media (Demir, 2018: 41). Also, the fact that individuals who are physically far away from the city can access all information about that city through media promotions (Keçeli and Sariusta, 2013) makes the presentation space for this ideal life wider. Thus, introductions to the city reach the potential audience through both traditional and new media tools. In order to reach the potential population, it is important to promote the city effectively, regularly and continuously. Accordingly, it will be possible to eliminate the potential problems that could have caused the city (Zeren, 2011: 107).

Finally, the following points should be considered in order to promote and market cities effectively (Polat, 2007: 239):

- Values with city specific nature must be promoted.
- Improve the image and identity of the city.
- Efforts should be made to improve the quality of life in the city.

- The city's characteristics must be preserved.
- The city's appeal should be sustained.
- The city's marketing must be accurate and planned.

2. TV Productions in Terms of Promotional Role

The promotional factor is a communication action and information is placed on the promotional tools to reach the target audience. These promotional tools stand out through the media. Therefore, promotional activities can be carried out through television, radio, internet and print media. The main purpose of the promotional process is to direct the target audience to attitudes and behaviors as desired. Communication for promotion purposes is the process of assigning attributes to the region that will be promoted (Tolongüç, 1992: 15).

In the promotional activities carried out through various mass media and platforms that offer visual impact, it is also aimed to create a need (Yaylagül, 2013: 164). In order to differentiate our perceptions of reality and our way of interrelations, televisions create many needs, especially entertainment. Television broadcasts are also identified as the profitable face of the consumer system in terms of offering both publicity and investment (Gökmen, 2021: 26).

Indeed, TV programs offer promotional programs that convince the audience by providing information and by entertaining (Fiske, 2003: 82) and product/service advertisements are offered through these programs. This is because the viewer is also a customer and the sales target is set by applying many different marketing techniques to the promotional programs. In this context, the expected attitude from the viewer is that it perceives the advertising effect in the content of television programs and sees the sales effort (Yılmaz, 2009: 39).

Introductory activities, on the other hand, are the main functions of television programs. Television programs that inform, educate, entertain and persuade and mobilize the viewer also perform the promotional function (Aziz, 1981: 51). In this way, televisions play an active role in the spread of consumption culture and achieve great revenues through promotional programs. This is because a profile of the individual is positioned as both the viewer and the consumer against television (Çelik, 2009: 4).

Television productions that entertain people while promoting, are able to meet the vacation needs of individuals. Viewers can be motivated by these television programs to discover areas they can't go or see. Moreover, promotional programs that make cities more attractive and create a city image can create a sensation for the audience. For example, series productions are very effective in this sense, and promoted cities can attract large crowds of tourists.

On the other hand; television productions with a comprehensive program content (Öztay, 2021: 146) also have an important place in terms of promotion. At

this point, it is of great importance to make sense of the information by the individual (Batur, 2022: 1505). Therefore, televisions also play a role in transforming information in this sense.

As a result, a wide range of program content can be promoted on TV screens. These promotions not only satisfy advertisers but also provide added value to visible cities. The popularity of television broadcasts, which are also a public relations medium, has increased in the form of programs with promotional films (Peltekoğlu, 2012). Accordingly, many national channels feature productions with promotional content that keep the economy and tourism areas alive.

Broadcast introductory programs are generally available in the context of two types of programs. These programs include cultural and art programs and sightseeing programs.

According to Nur Emine Koç;

“Culture and art programs are a type of program that subjects the public's way of thinking and life, and where beliefs, information and practices passed on from generation to generation are reflected and promoted, as well as beauty, design and emotional transfers, and it describes current or historical developments in every branch of art. Sightseeing programs introduce various dishes, venues, and social phenomena through sightseeing” (Koç, 2016: 89).

The televisions have a strong influence on the viewer and are able to relay the message in different time periods (Budacia, 2012: 66). This enables televisions to have a sustainable impact on promotional programs. Because there is a visual flow that can be displayed 24 hours a day with live broadcasts, tape programs and replays. In this context, advertising, promotion and marketing activities can be carried out continuously and regularly. Television broadcasts also represent the world of the city through promotional programs (Robins, 1999: 226). They actively serve as marketing and television viewers watch and read intensive content (Herman ve Chomsky, 2012: 23).

3. About The ‘Sehrime Hos Geldiniz’ Program

The "Sehrime Hos Geldiniz" program produced and directed by Parlayan Yıldız, it is published as a publicity production that includes travel, culture and history. The first part of the program was broadcast on TRT 1 screens on December 19, 2021, and is offered by foreigners who can speak Turkish. Guided by foreigners who describe their city in Turkish, the program offers visits to various countries around the world and promotes various cities of different cultures. As a result, city identities from different regions are presented to the viewers.

It is important that students who learn Turkish in the Yunus Emre Institute lectures present a different program for the promotion. The program offers various

questions and options to try a phenomenon belonging to Turkish culture. The program also continue with the audience's preference based on the voting results through social media. This interactive program is a first for Turkish television channels (trthaber, 2021).

Image 1: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Generic Image (trthaber, 2022)

4. Research Method

Content analysis is used as a methodology of the study, which focused on the importance of television productions for the promotion of the city. In fact content analysis, is a research method used to extract repeatable and valid results regarding its content (Krippendorff, 1980: 25). Therefore, by using the content analysis method in this study, it is aimed to discover how city promotions are reflected on television programs and to achieve qualitative results.

Because the study specifically examined how city introductions are displayed on television screens; current content analysis is performed systematically in the context of designated categories. Then content analysis, which is frequently preferred in the examination of mass media and therefore television productions, reveals the classified contents (Geray, 2014: 135).

On the other hand, content analysis which selects, encodes and categorizes the determined texts (Gökçe, 2006: 23) is carried out over the following sub-categories in this study:

- Cities Introduced in the Examined Programs
- Broadcast Dates of Examined Programs
- Duration of Examined Programs
- Content Streams of Examined Programs
- Interactive Features of Examined Programs

Information and assessments of the specified sub-categories are separately included in the findings of the research. Also, the purpose of the research is it's about trying to figure out how cities are promoted in the programs that are being studied and what's being done in terms of promotion in the program flow. Therefore, while determining the categories of qualitative content analysis, it is acted in line with this purpose. In this context, the content of the program was tried to be evaluated by using the descriptive analysis method.

4.1. Research Objective, Importance and Sample

In this study, it is aimed to reveal how city promotions are processed on television screens and on which parameters they are highlighted. All episodes of the television program, which are examined in the context of the main purpose in question, are handled with this approach in mind. The fact that city promotions are not processed through television programs in the literature stands out as the factor that makes this study unique and important. The main point that distinguishes the current study from other studies in the literature is that it examined the city promotions through the television program.

Moreover, the "Sehrime Hos Geldiniz" program is published as 13 sections on TRT 1 screens and is examined through the appropriate sample model in this study. This covers all parts of the program and discusses the role that broadcast content plays in promoting the city.

4.2. Data Collection Process

During the analysis process, the contents of the "Sehrime Hos Geldiniz" program are available on TRT 1 official website. Since program sections were published on TRT 1's official YouTube account, the 13 items reviewed were accessed on this platform. The programs reviewed revealed what format and city promotions were used. In the research findings section, the cities presented in the program are mentioned and evaluated with reference to both the paintings and the visuals. In this study, while categorizing the analysis data, the program flow was discussed and it was emphasized which data were used for city promotions in the program content.

5. Research Findings

The "Sehrime Hos Geldiniz" program is broadcasted on TRT 1 screens and travels to various cities around the world. The program is broadcast on Sundays, once a week on: the museums, squares, cultural characteristics, kitchens and tourist attractions of the cities are promoted. Trainees use the opportunity to provide

information about the city in which they live in Turkish and give travel advice (youtube.com/c/trt1/videos).

Table 1: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Profile

Program Section	Promoted City	Date of Issue	Section Time (Minute-Second)
Section 1	Sarajevo	19 December 2021	34.49
Section 2	Nursultan	26 December 2021	32.33
Section 3	Warsaw	2 January 2022	28.12
Section 4	Amsterdam	9 January 2022	28.22
Section 5	Berlin	16 January 2022	31.28
Section 6	Doha	23 January 2022	30.28
Section 7	Rome	30 January 2022	26.56
Section 8	Vienna	6 February 2022	30.04
Section 9	Moscow	12 February 2022	28.57
Section 10	Budapest	19 February 2022	36.39
Section 11	Dakar	26 February 2022	31.48
Section 12	Belgrade	5 March 2022	34.08
Section 13	Amman	12 March 2022	32.02

As shown in Table 1, the "Sehrime Hos Geldiniz" program presents cities from around the world and lasts 13 chapters. The program broadcasts for approximately 31 minutes and is presented on the TRT 1 screens within a 1-hour period with ads,

and is presented to the audience once a week. The program, whose first eight sections are shown on Sundays, was broadcast on Saturdays after Chapter 9. So, the "Sehrime Hos Geldiniz" program has been a popular promotional activity for the weekend and day belt. In the first part of this document, dated December 19, 2021, the city of Sarajevo in Bosnia and Herzegovina was promoted. TRT 1 audience was presented with several symbols of the city in the presentation of the trainees studying Turkish at the Yunus Emre Institute.

The Sebil Fountain is one of the most popular venues. It is emphasized that this place is the starting point of the city. The participants usually take photos at this point. Therefore, they emphasize that this fountain is a symbol of the city. Another venue introduced in the program is the famous Clock Tower. The clock in this tower is indicated to run according to the lunar calendar. This structure attracts tourists and the current program focuses on promoting the city. The Gazi Husrev Bey Mosque is another important symbol of Sarajevo. It was an Ottoman work and figure important in promoting the city. Two fountains other than the mosque stand out. It is said that people drinking water from one of these fountains will come back to the city. Those who drank water from the other believed they would get married in Sarajevo.

Other places promoted in the program include; Latin Bridge includes Ottoman-designed streets, Austro-Hungarian streets, the city's nostalgic trams, the Tunnel of Hope, Endless Fire, the National Library, Martyrdom, the city of Mostar, the stone streets of Mostar, the Bridge of Mostar and the Balagay Lodge. The program also promotes Bosnian food and often features images of the city. The program also features two separate interviews to promote Sarajevo and Mostar. Officials from Sarajevo and Mostar at the Yunus Emre Institute discuss training services through an interview.

Samra Shaljic, who is a presenter on the program, and two other trainees also promoted the city. Yunus Emre Institute is located in Sarajevo, where three trainees learn Turkish are presented and the program is carried out. Since the program is an interactive program, the audience selects the content through social media. Samra Shaljic, presenting the program as such, will either sing or shoot arrows. Voting is ongoing while the program is underway. The results are reported toward the end of the program, and the server offers an arrow-topping display because more options are chosen to shoot the arrow. The program stands out with its interactive features and colorful promotion, and the first part of the program continues to be completed in this way.

Image 2: “Sehrime Hos Geldiniz” Program Episode 1 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

The second part of the Program, dated December 26, 2021, is held in Kazakhstan. This section introduces Nursultan, the capital of the country. Part 2 of the program is offered by two trainees who studied Turkish at the Nursultan Yunus Emre Institute, and in this context trainees named Alya and Muhammet are presenting the city of Nursultan in detail.

Program promotions include:

- Bayterek Tower
- Han Tent
- Palace of Tolerance and Peace
- Hazret Sultan Mosque
- Fish Bridge
- Smoke Entertainment Center

Furthermore, Skyscrapers from the city of Nursultan, the culture of the city, the cuisine of the city, the museums of the city, historical information of the city and the country, and images from the tower hill of the city comprise the course program. In the program, an interview is conducted with the executive of the Nursultan Yunus Emre Institute and information is obtained on the training given in Turkish.

Although the this program is not broadcast live, an interactive process is taking place due to the format. As part of this, one of the trainees presenting the program, Alya will either shoot arrows or play a game of mangala on an interactive basis, depending on the audience's choice. Following the voting, the choice of firing an arrow is made more often. Alya’s firing show is brought to the screens under the supervision of the trainer.

Image 3: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 2 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

In the "Sehrime Hos Geldiniz" program that was broadcast on TRT 1 screens on January 2, 2022, we are now traveling to Poland. In this section the introduction to Warsaw, Poland's capital and also its most developed city. There are two servers in the program. The first host is Nadia Kowol, and the other one is Paulina Nowak. Both are trainees on Turkish training at the Warsaw Yunus Emre Institute.

The promoted city is called the Paris of the North. The large square in the city's old city center is listed as a UNESCO world heritage site. The program covers many exhibitors and provides detailed information about these places, which are considered symbols of the city.

These publicized areas include;

Kale Square is the Royal Palace, Royal Castle, The Vistula River, Lazienki Park, Lazienki Palace, Palace of Culture and Science, the Unknown Soldier Memorial, Barbican, Copernican Science Museum, Wilanow Palace and Chopin Museum. The program also promotes Polish cuisine. The promoted dishes are also considered a symbol of the city of Warsaw.

An interview is conducted as part of the program. Hence, the manager of the Warsaw Yunus Emre Institute is interviewed and the contents of the training services are presented to the audience. The interactive voting, which is the routine of the program, offers the option of rhetoric and population blowing this time. As the voting result increases the population blowing option, one of the hosts, Nadia Kowol, blows Ney toward the end of the program. Thus, city is promoted and a promotional program including the audience is carried out by participating in the program with fun.

Image 4: “Sehrime Hos Geldiniz” Program Episode 3 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

Part 4 of the program is currently heading for the Netherlands. In fact, the program presents the city of Amsterdam in detail. This session was broadcast on January 9, 2022, with a trainee serving in Turkish serving as a presenter. The Dutch speaker Bert Van Der Weijden presents the program. The program advertises many locations. In addition to the sites, which are symbols of the city and host millions of tourists, other symbols of the city are also shown.

Program presentations include:

- Dam Square
- Royal Palace
- National Monument
- Flower Market
- Vondel Parking
- Grand Central
- Rembrandtplein

The program also includes city museums, windmills, cheese markets, and colorful houses with architectural characteristics. The program also covers the cuisine of the city, especially those that symbolize Amsterdam. Finally, TRT 1 audience is offered its trams, water channels, and boat tours.

The program continues to promote the city, while interviews are also published. The first meeting is held with the Education Coordinator of the Amsterdam Yunus Emre Institute. An interview is then conducted with a trainee and an instructor. These interviews seek to gather information on the institute’s activities.

The interactive voting process, which makes the program fun, offers the audience the options to cook and sing in Turkish. Voting is ongoing while the

program is underway. The voting is decided towards the end of the program and the presenter will cook. This also presents the presenter's cooking scene.

Image 5: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 4 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

The new route in Chapter 5, published on TRT 1 screens on January 16, 2022, is Germany. This time, the capital of Germany, Berlin, is being promoted. Björn Rathje is a co-host of the program at Yunus Emre Institute in the city. The presenter's program in Turkish includes many landmarks of the city.

The locations of the program;

The Branderburg Gate is the Parliament Building, Alexander Square, Linden Six Boulevard, the Television Tower, Tiergarten, Victory Memorial, Jandermarkt, the Berlin Wall, the Berlin Metro, the Isle of Museums and the Holocaust Monument. Also in the program; Displays include Berlin cuisine, Berlin desserts, the famous streets of the city, the city's stores, images of boat tours and the city's palaces.

The program continues to promote the city of Berlin and separate interviews. First, announcer meet with a Turkish restaurant operator in Berlin. Afterwards, an extensive interview is conducted with the Director of the Berlin Yunus Emre Institute. They also discuss the institution's training coordinator and highlight its services.

In the interactive voting section of the program, the options for doing illuminated art and blowing objects are put to vote this time. Since the voting results give a larger number of census blowing options, the presenter is able to complete this transaction. The program that features Berlin's colorful world, city life and famous venues ends with this flow of content.

Image 6: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 5 Image
([youtube.com/c/trt1/videos](https://www.youtube.com/c/trt1/videos))

The country of Qatar is the address for part 6 of the "Sehrime Hos Geldiniz" program, which is regularly published weekly and presented to viewers on TRT 1 screens. This section, published on January 23, 2022, introduces Doha, Qatar's capital and largest city. Noor Saifaldeen, a trainee at the Doha Yunus Emre Institute, provides a part-time host for the program after completing his Turkish training.

Detailed presentations of the presenter highlight the following symbols in the city:

- Vakıf Bazaar
- Family Assembly
- National Library
- Cultural Village
- National Museum
- Pearl Island
- Coastal Road
- Desert Safari

Furthermore, hawk farming, which has an important place in promoting the city, is introduced in this section. The city's streets, skyscrapers, boutique hotels, shopping malls and boat tour are also on display. The program also features regional music, promoting the food culture of Doha while dining table.

The routine interviews included in the program include; a meeting is being held with the director of the Doha Yunus Emre Institute. Interviews are conducted with the company's trainees to learn more about the Turkish training process. The company is also promoted and services offered are mentioned as well.

The interactive voting section that makes the program interesting may feature the options of a server Turkish coffee or firing arrows. The presenter's arrow shot

show appears as the result of the voting result is greater. Then the program is terminated, showing the cultural symbols and tourist attractions of Doha's city.

Image 7: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 6 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

Part 7 of the TRT 1 screens, published on January 30, 2022, revisits the European continent. The route of the program is Italy and the capital city of Rome is promoted. The program is presented by two students of the Rome Yunus Emre Institute. The presenters are Francesca Romana and Deborah Ruggeri.

In Rome, an historical city, the following promotions were made;

Colosseum, Rome streets, Rome food, the Fountain of Love, Spanish Stairs, Rome Forum, ancient buildings, Palatino Hill, Gianicolo Hill, shopping malls, city streets, city residential areas, Venice square, other major squares and the fortress of the Angels.

The present program includes interviews while introducing the city. Meetings are held with the employees of the Rome Yunus Emre Institute. Therefore, the company is promoted and its services are covered.

In the program, the voting is done interactively, whether the servers should sing a nursery rhyme or blow a Ney. Voting continues as the program continues. Towards the end of the program, the result of the voting is determined and it is decided to say the nursery rhyme. This stage is also brought to the screens to make the program flow more fun.

Image 8: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 7 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

Part 8 of the current program runs on the European continent, where introduced Vienna, the capital of Austria. In the program broadcast on TRT 1 screens on February 6, 2022, the host is another Yunus Emre Institute trainee Austrian Martina Hervath promotes the city of Vienna. She is qualified to offer this program in Turkish through the training programs she receives during the course.

In the city of Vienna, which has many historical and touristic symbols, the following places are promoted:

- Graben Street
- Hofburg Palace
- French Gardens
- Spanish Riding School
- Great Cathedral

In addition, the program covers the city's famous streets, major palaces, large parks, famous squares, sculptures, fairs, amusement parks, shopping malls, horse carriage tours and food culture. While the program is being carried out, meetings are also held with the Vienna Yunus Emre Institute officers, and corporate promotion is discussed.

In this section, the interactive voting of whether the presenter is a folklore or Ney blow is again left to the audience's decision. Towards the end of the program, the vote is final and it is decided that he will play folklore. Later, Martina Hervath plays folklore with the help of a trainer. With these images and the general promotional concept of the city, the current part is completed.

Image 9: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 8 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

The travel route, which was published on February 12, 2022 and which comprises the ninth part of the program, is Moscow, the capital of Russia. The important symbols of this historic city and numerous tourist attractions are advertised in this section. Irina Ogenezova and Tatyana Shishkaryova, trainees from the Moscow Yunus Emre Institute, make presentations in Turkish on this section. Since there are many promotional places in the program, a selection is made among these places to ensure the promotional process.

For the promotion of the city; The Red Square, other famous squares, wide boulevards, shopping streets, Matrushka, Russian food, and famous museums are all being promoted. The services of the institution are presented in detail in the program, which includes meetings with Yunus Emre Enstitüsü officials in the city. Two options are selected as interactive actions of the program servers. Ebru art receives more votes as a result of the voting of the options for making marbling art and playing the mangala game. The program ends with the presenters performing this art and the general images of the city.

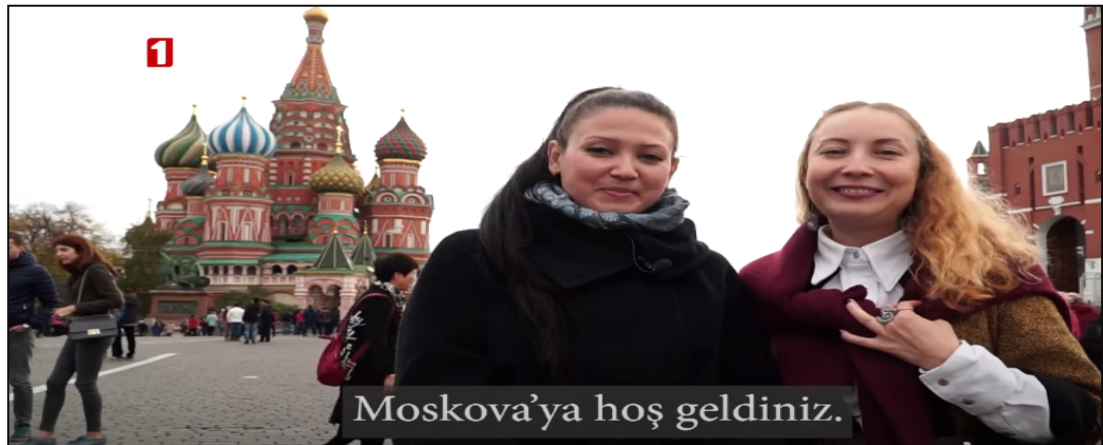

Image 10: “Sehrime Hos Geldiniz” Program Episode 9 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

The next episode of the program is broadcast on February 19, 2022. In this chapter, Budapest, another European city, is introduced. Budapest, the Hungarian capital and largest city, is presented in this part of the program with historical and touristic aspects. A trainee at the Yunus Emre Institute in Budapest, Fanni Keserü is the host of this section. Part 10 of the program, Budapest introduces various wonders of the city. These historical and tourist attractions include:

- Parliament Building
- Buda Castle
- Danube River
- Basilica of St. Stephen
- Chain Bridge
- Heroes Square
- Large Market
- Statue of Liberty

On the other hand; the city's famous streets, shopping venues, mystical streets, human profiles and food culture are all promoted. In the interview section included in all parts of the program, interviews are conducted with the managers of the Budapest Yunus Emre Institute. They receive information about the city and Turkish education services.

At the interactive voting stage, the presenter is decided about what to do, and a preference is made between Paper Marbling art and Blow Ney. As Ney blowing received more votes as a result of voting, host Fanni Keserü carries out this procedure. This action is towards the end of the program, and the current part of the city ends with general images.

Image 11: “Sehrime Hos Geldiniz” Program Episode 10 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

The address for the next part of the program is in West Africa. Dakar, the capital of Senegal on this continent, is introduced in Chapter 11 of the current program. This section, which appears on February 26, 2022, introduces the TRT 1 audience to the city's critical areas. The presenter of the current department is chosen again from the Yunus Emre Institute trainees as part of the format. Elhadji Loum is Senegalese and can speak Turkish. In this part, he promotes the city of Dakar.

Items to be presented include; the city's coastal area, streets, cultural elements, food, lifestyle, historical places, mosques and general views of the city are included. The program also includes negotiations with the authority of the Dakar Yunus Emre Institute. With the interactive voting, the host makes Turkish coffee and makes raw meatballs. Elhadji Loum produces raw meatballs and continues to use them for this purpose. The program comes to an end after general scenes and local music.

Image 12: “Sehrime Hos Geldiniz” Program Episode 11 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

On March 5, 2022, Chapter 12, published on the TRT 1 screens, reopens to Europe and come to Serbia from the Balkan countries. Belgrade, the capital of the country, is introduced in detail in this section. In the program, which is presented in Turkish by two trainees of the Yunus Emre Institute in the city, the following works are introduced:

- Republic Square
- National Museum
- St. Mark's Church
- Nikola Tesla Museum
- St. Sava Cathedral
- Avala Tower
- Stone Square

The program presents other important symbols of the city, as well as the food culture, local life, general landscapes, wide boulevards and the Danube River. In the

classic interview section, interviews are held with the executives of the Belgrade Yunus Emre Institute.

In the interactive voting, which is another classic activity of the program, the situation of the presenters reading poetry or making marbling art is put to the vote. Since, at the end of the voting, the possibility of reading poetry was chosen more, the program continued following this action. The city stands out with its historical identity and its promotion ends following the general scenes.

Image 13: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 12 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

The last part of the program offers a journey to Amman, the capital of Jordan. It is noted that the city stands out with its historical buildings, natural wonders, local cuisine, and dead sea, and its public promotional program is on display on March 12, 2022. The host of the program is Aisheh Al Khatip. The presenter, who is one of the trainees of Yunus Emre Institute, introduces his own country and city.

Among the promoted places; there are historical and touristic places of the city, avenues, streets, martyrdoms, mosques and ancient structures. In addition, the city's cuisine, local products and social life style are presented on the screens. Interviews are also held with the officials of Amman Yunus Emre Enstitüsü located in the city. In the interactive voting process, the action to be taken by the server is determined.

In this context, the presenter will either ask the people of the city about TRT series or cook a meal called Yuvalama. As a result of the voting, it is decided to ask about TRT series and interviews with the public are conducted by the presenter. In the last part of the program, the program is completed with images of the city accompanied by local music.

Image 14: "Sehrime Hos Geldiniz" Program Episode 13 Image
(youtube.com/c/trt1/videos)

To emphasize specifically the 13 sections examined, the "Sehrime Hos Geldiniz" program can have an international impact. Accordingly, bringing cities from different continents onto the screens and broadcasting the program on TRT 1, a global audience, could make this impact. It is therefore possible, through the existing program, that more visitors go to the promoted cities. In addition, it can be said that the program, which was held in Turkish by foreign trainees, contributed to the global impact of Turkish education.

CONCLUSION

The study examined the city promotion on television screens through the "Sehrime Hos Geldiniz" program and it is believed that such promotional programs could add value to cities. As the analysis data demonstrate, several attributes of cities are introduced to the audience in these programs. The popularity of cities is rising in line with the city promotions made more attractive by the visual and audio features of television screens. As a matter of fact, when the size of the audience is taken into account, city promotions can reach large masses. Considering that the media tools that are frequently used in the current age affect people in terms of culture, economy and education (Öztay and Öztay, 2021: 600), it can be said that televisions are also effective on the audience in this context.

Setting an integrated format that is integrated with social media in the television program under review is another television practice. Hence, by applying this format, social media users can also be included in the city promotion program. Thus, it is show that can make an interactive television program by utilizing new communication technologies.

On the impact of television productions in the context of urban promotions, it is possible to mention:

- Ease of access to city promotion programs broadcast on television screens can expand the target audience potential. At the same time, both the presence of

repeat programs and the ability to access the program on the official internet and Youtube pages of the television channel create a sustainable effect.

- The fact that city promotions are advertised in television broadcasting is also important for urban tourism. As such, cities that present their audiences with more effective visibility can hold an important promotional action.
- Maintaining program flows after a certain preparatory stage is also important for the reliability of TV productions. Therefore, the information about the cities presented can be regarded as accurate and reliable in the audience's context.
- Urban promotional activities on television programs could also be said to bring commercial vigor. In addition to the companies that sponsor the program, the existence of private institutions that aim to gain visibility and advertise in the program generation may have a positive impact in the urban trade context.

As a result, cities that stand out with their historical, touristic, social and cultural aspects are featured on television screens; it is very valuable for the promotion of the city. The continuity of television productions that bring this value to depends on the interest of the audience. This interest is evident with the continuous presence of programs that focus on urban promotions on national channels. Also, social media interactions can measure interest in television programs. The interactive implementation of the television program studied in the study shows the interest of the social media users. Thus, city promotions can be made more strongly with the interest of both television viewers and social media users.

REFERENCES

- Akkaya, M. A. (2020). Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Bilgi Merkezleri: Yeni Bir Fırsat Mı Yoksa Tehdit Mi? *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1): 120-134.
- Aziz, A. (1981). Radyo ve Televizyon’a Giriş. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Batur, M. (2022). Yeni İletişim Teknolojileri Çerçevesinde Uzaktan Eğitimde İletişim ve Etkileşim. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1501-1518.
- Beyazıt, E. (2016). Kent Kimliği Bağlamında Hatay Kent Aktörleri Gözüyle Kentsel Kimlikte Kırılma Noktaları. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Braudel, F. (1990). Akdeniz: Mekân ve Tarih. (Çev. N. Erkurt). İstanbul: Metis Yayınları.
- Budacia, A. (2012). Advertising Through Television. *Holistic Marketing Management Journal*, 2 (2): 65-70.
- Çakır, M. (2019). Yeni İletişim Teknolojilerinin Gelişimi Bağlamında Kent. *Etkileşim Dergisi*, (3): 12-27.
- Çelik, H. (2009). Televizyonda Yayınlanan Magazin Programlarında Tüketim Kültürü Olgusu. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demir, R. (2018). Orhan Pamuk’un Eserlerinde Kent ve Kent Kültürü. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fidan, A. (2013). Kişisel ve Kurumsal Açından İmaj Oluşturma, İmaj Yaratma ve İmaj Yenileme Süreçlerine İlişkin Tespitler ve Bireysel / Kurumsal İmaj Oluşturma ve İmaj Koruma Modeli Önerisi. *Kent Akademisi*, 6(15): 63-73.
- Fiske, J. (2003). İletişim Çalışmalarına Giriş. (Çev. S. İrvan). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Geray, H. (2014). İletişim Alanından Örneklerle Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Gökçe, O. (2006). İçerik Analizi Kuramsal ve Pratik Bilgiler. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gökmen, E. (2021). Yerli Televizyon Dizilerinde Gündelik Yaşamın Kuruluşu ve Gündelik Yaşam Pratiklerinin Yansımaları. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Herman E. S. ve Chomsky, N. (2012). Rızanın İmalatı, Kitle Medyasının Ekonomi Politikası. (Çev. E. Abadoğlu). İstanbul: Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu Yayınları.
- Kahyaoglu, Z. T. (2021). Kent Markalaşmasında Yerel Yönetimlerin Rolü: İzmit Belediyesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Kaya, E. (2017), Kentleşme ve Kentleşme. İstanbul: İşaret Yayınları.
- Keçeli, A. ve Sarıusta, F. (2013). Medya Alışkanlıkları ve Kent Algısı ilişkisi Üzerine Bir Deneme: Diyarbakır Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2): 327-346.
- Keleş, R. (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: İmge Yayınları.
- Koç, N. E. (2016). Tüketim Kültürü Bağlamında Televizyonda Realite Şov Programlarına Bir Örnek Evim Şahane Programı. Doktora Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Krippendorff, K. (1980). Content Analysis: An Introduction to is Methodology. Beverly Hills.
- Oktay, D. (2011). Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış. *İdeal Kent-Kent Araştırmaları Dergisi*, (3): 8-19.
- Owens, E. J. (2000). Yunan ve Roma Dünyasında Kent. (Çev. C. Birsal). İstanbul: Homer Kitabevi.
- Öztay, O. H. (2021). Televizyon ve Dijital Platformlarda Yer Alan Dizilerin Kuşaklar Üzerinden Etkilerinin İncelenmesi: Van İli Örneği. Geleneksel Yayıncılıktan Dijital Yayıncılığa Televizyon Mecrası. H. Yüksel (Ed). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Öztay, O. H. ve Öztay, E. S. (2021). Küresel İletişim Çağında Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık ve Eleştirel Düşünme Düzeylerinin İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 11(3), 600-612.
- Peltekoğlu, F. (2012) Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayınları.
- Polat, C. (2007). Şehir Pazarlaması, Dünya'daki ve Türkiye'deki Gelişmeler ve Karşılaşılan Sorunlar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi*, (10): 231-258.
- Program Görselleri. 1-13. Bölüm (Şehrime Hoş Geldiniz) <https://www.youtube.com/c/trt1/videos> Erişim Tarihi: 01.04.2022.
- Robins, K. (1999). İmaj, Görmenin Kültür ve Politikası. (Çev. N. Türkoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Saatçioğlu, E. (2017). Social Media and City Branding: A Case Study of Instagram Project. *Global Media Journal TR Edition*, 8(15).
- Sarıbay, A. Y. (2002). Kent: Modernleşme ile Postmodernleşme Arasındaki Kültür İçinde, Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne (s. 39-46). İstanbul: Demokrasi Kitaplığı.
- Tayanç, M. (2020). Kent İmgeleri ve Kentli Kimliği: Şanlıurfa Üzerine Nitel Bir Araştırma. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tolonguç, A. (1992). Tanıtım ve İmaj. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Dış Tanıtım ve Turizm Özel Sayısı, 11-19.
- TRT Haber. (2022). Türkiye’de Bir İlk: “Şehrime Hoş Geldiniz” TRT 1’de Başlıyor. [https:// www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/turkiyede-bir-ilk-sehrime-hos-geldiniz-trt-1de-basliyor-636748.html](https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/turkiyede-bir-ilk-sehrime-hos-geldiniz-trt-1de-basliyor-636748.html) Erişim Tarihi: 31.03.2022.
- Tunçer, P. (2015). Türkiye’de Kentleşme Politikaları. *International Journal of Social Science*, 0 (37): 275-290.
- Weber, M. (2003). Şehir: Modern Kentin Oluşumu. İstanbul: Bakış Yayıncılık.
- Yaylagül, L. (2013). Kitle İletişim Kuramları. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yıldırım, S. (2010). Kırsal Yapının Dönüşümü, Göç ve Gecekondu, Sınıflar ve Kent. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Yılmaz, A. (2009). Türkiye’de 1990 Sonrası Dönemde Özel Televizyon Yayıncılığı Bağlamında İzleyici-Televizyon İlişkisi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zeren, H. E. (2011). Marka Kent Oluşturma Bağlamında Stratejik Kent Yönetimi: Karaman Kenti İçin Bir Model Önerisi. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

TÜRKİYE’DE KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİNE PAYDAŞLARIN KATILIMI: AKTAŞ VE YATIKMUSLUK TOKİ KONUTLARI PROJE ÖRNEĞİ

Araştırma Makalesi

Md Moynul AHSAN¹

Cansu HELVACIOĞLU²

Özet

Türkiye’de gecekondular alanlarında gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri, çevre ve konut kalitesinin yükseltilmesi ile konut sorununa çözüm getirmeye yönelik katkı sağlamaktadırlar. Bu gecekondular alanlarda gerçekleştirilen dönüşüm projelerinde bir örgütsel yapı ve oluşturulan ortaklık modellerinin iyi kurgulanması, aktörlerin aktif koordinasyonu, etkili rolleri ve katılımları ile mümkündür. Kentsel dönüşüm sürecinde yer alan en önemli paydaşlar; merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve halktır. Bu süreçte paydaşların katılım ve rolü, beklentilerin karşılanabilmesi ve dengeli şekilde ilerleme kaydedilmesi için büyük önem arz etmektedir. Çalışma kapsamında, Altındağ İlçesi Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi I., II. ve III. Etap TOKİ Konutları ile Mamak İlçesi Yatıkmsuluk Kentsel Dönüşüm Projesi II. ve III. Etap TOKİ Konutları incelenmiş, katılım sağlayan paydaşlar ile ilgili çalışma gerçekleştirilmiştir. İkincil veriler kullanılarak elde edilen araştırma sonucunda kentsel dönüşüm projelerine paydaşların katılımının yeterli ölçüde sağlanamadığı, özellikle STK ve halkın katılımı hususunda zayıf kaldığı görülmüştür. İlaveten idari işlevlerin ve yetkilerin daha az ön planda olduğu buna karşın sektörün merkezileştirilmesinin kentsel dönüşüm proje yönetiminde daha verimli bir şekilde ele alınabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kentsel dönüşüm, Paydaş katılımı, TOKİ, Ankara.

¹ Ankara Üniversitesi Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü, moynulurp01@gmail.com ORCID: [0000-0003-0822-3850]

² Lisans (Mezun), Ankara Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü, cansuhelvacio98@gmail.com ORCID: [0000-0003-2665-5251]

Makale Gönderim Tarihi: 28 Ağustos 2022

Makale Kabul Tarihi: 5 Ekim 2022

STAKEHOLDER’S PARTICIPATION IN URBAN TRANSFORMATION PROJECTS IN TURKEY: A STUDY OF AKTAŞ AND YATIKMUSLUK TOKİ HOUSING PROJECT

Research Article

Moynul AHSAN

Cansu HELVACIOğLU

Abstract

In Turkey, the urban transformation projects have been carried out in slum areas in order to enhance the environment and housing quality and solve the housing problem. It can only be possible with a well-established organizational structure and partnership models along with active coordination, effective roles, and participation of actors of transformation projects in slum areas. The most important stakeholders involved in the urban transformation process are; central government, local government, private sector, non-governmental organizations and the public. In this process, the participation and role of stakeholders are posing great importance in order to meet the expectations of the project and to make progress in balance. Within the scope of the study, Altındağ District Aktaş Urban Transformation Housing Project stages I, II. and III. and Mamak District Yatıkmusluk Urban Transformation Housing Project II. and III. in Ankara province of Turkey have been examined and carried out with the participating stakeholders. By using secondary data and information, it has found that the participation of stakeholders in the urban transformation projects was not sufficiently ensured, and participation of NGOs and public was very weak. It has also found that the centralization of administrative functions and powers to the less focused sector can efficiently address urban transformation project management.

Key Words: Urban transformation, stakeholder participation, TOKİ, Ankara

GİRİŞ

Kentler, dinamik ve karmaşık bir sisteme sahip olup, sosyo-ekonomik ve fiziki geçişleri yansıtan süreçlere sahne olmaktadır (Has, 2016). Zamanla meydana gelen çarpık yapılaşma, göç, doğal afet, nüfus artışı vb. sebeplerle kentler yıpranmakta ve köhneleşmektedir. Bu durum, daha çağdaş ve planlı şekilde yeniden yapılanmanın sağlanması amacıyla kentsel dönüşüm kavramını gündeme getirmektedir (Haghrhmanı, 2017). Kentsel dönüşüm; kentsel açılımın, ekonomik, toplumsal ve mekânsal açıdan incelenmesi neticesinde ortaya çıkan sorunlu kısımların, yaşanabilir bir ortam sağlamak amacıyla yıkılması, yeniden yapılması, tamir edilmesi veya sağlamlaştırılmasıdır. Bir başka ifadeyle, çevresel ve fiziksel yönlerden bozulmaya uğramış, zamanla niteliğini kaybetmiş ve köhneleşmiş, ekonomik ve sosyal bakımdan dışlanmayla karşı karşıya kalan kentsel alanların dönüşüm veya yenileme uygulamalarıyla kente tekrar kazandırılmasıdır. Bu durumda kentsel dönüşüm, kültürel ve sosyal aktiviteleri, tüm bölge ve şehri etkileyen sorunları da kapsayan bir süreçtir (Yasin, 2005).

Türkiye’de 1950’li yıllarda başlayan gecekondu oluşumu, kentlerin ekonomik, sosyal ve fiziksel boyutlarda bozulmasını beraberinde getirmiştir (Tanrıvermiş ve Tanrıvermiş, 2021). Bu süreci önlemek konusunda, idare ve yerel yönetim yetersiz kalmıştır (Çatalbaş, 2011). Tarihi kent merkezleri, bir amaç için inşa edilmiş ve sonradan terk edilmiş, dokular, sanayi, depolama alanları el değiştirmiş, mahalleler kaybolup gitmiş ve sakinler değişmiştir. Gecekondu alanlarında kentsel dönüşüm konusu ilk olarak, ıslah imar planları ile gündeme gelmiştir. Son zamanlarda ise yalnızca kaçak yapılaşmanın meydana geldiği alanlarda değil, afet riskli alanlarda ve kentlerdeki imarlı kesimlerde de sık sık tartışılan ve üzerinde durulan bir konu olmuştur. Kentleşme sürecinin hızlanmasıyla, özellikle yoğun göç alan İstanbul, Ankara, İzmir gibi kentlerde, kontrolsüz bir büyümeyi beraberinde getirmiştir. Buna bağlı olarak, konuta dair problemler ortaya çıkmıştır. Göç eden kişiler, konut problemleri için kendileri çözüm bulmaya yönelmiş ve gecekondulaşma süreci başlamıştır.

Türkiye’de de diğer ülkelerde olduğu gibi, büyük ölçekli sermayede kâr güdüsünün ön planda olduğu konut projeleri ön plana çıkmıştır (Sekmen, 2007). Bu durum, doğal, kültürel ve tarihi zenginliklerin tahrip olmasına, kentlerde gereksiz bir yayılmaya, kamu kaynaklarının israf edilmesine, toplumsal eşitsizlik ve dışlamanın artmasına sebep olmuştur (Sekmen, 2007). Türkiye’de neredeyse her ilde teknik altyapılardan yoksun, düzenli kent gelişimine aykırı, sosyal olarak çöküntüde ve ekonomik olarak zayıf alanlar bulunmakta olup, bu alanlar kentsel dönüşüme ihtiyaç duymaktadır. Türkiye’de kentsel dönüşüm mekânın dönüşümüne ek olarak, ekonomik kalkınma, sosyal gelişme, sürdürülebilirliğin sağlanması ve çevrede doğal dengenin korunmasıyla beraber bütünleşik ve kapsamlı olarak ele alındığında başarılı bir sonuç verebilmektedir (Armağan, 2014).

Ankara, başkent kimliğini kazandıktan sonra büyük bir değişim sürecine girmiştir. Bu değişim, Ankara’nın siyasal bir kimlik kazanarak, başkente yakışır

bir nitelikte olması gerekliliğiyle, mekânsal anlamda gerçekteşmiştir. Ankara’da gerçekteşirilen kentsel dönüşüm uygulamaları; gecekonduların alanlarının dönüşümü ve ıslah imar planı uygulamaları çerçevesinde olup buna Altındağ, Mamak, Etimesgut, Dikmen ve Çankaya örnek gösterilebilmektedir (Ertas, 2011).

Kentsel dönüşüm ile fiziksel kalitenin, sosyal fonksiyonların ve ekonomik etkinliğin yitirildiği mekânların iyileştirilmesi ve tekrardan geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Gecekonduların dönüşürülmesi ve afet risklerinin azaltılması başta olmak üzere, çeşitli amaçlarla kentsel dönüşüm projeleri uygulamalarına başlanmış, bu uygulamalarda Büyükşehir Belediyeleri ve TOKİ başrolde olmuştur. TOKİ, gerçekteşirdiği uygulamalarla, konut sektörünün diğer aktörleri ve yerel yönetimler için model oluşturarak, kentsel dönüşüm uygulamalarında sektöre öncülük etmektedir. Kentsel dönüşüm uygulamalarında, alan koşullarının ve düzenleme araçlarının net olarak ortaya konulması, sosyal, fiziksel ve ekonomik yapıya ilişkin durumlara uyum sağlayabilecek şekilde hedef geliştirilmesi, amacın sürdürülebilir gelişmeye yönelik olması, kaynakların en uygun biçimde kullanılması, tüm paydaşların katılım ve işbirliğinin sağlanması önem arz etmektedir. Genellikle kentsel dönüşüm süreçlerinde yer alan paydaşlar; merkezi ve yerel yönetim olmak üzere kamu sektörü, özel sektör, yerel halk ve sivil toplum kuruluşları (STK) olmaktadır. Merkezi yönetim, düzenleyici-denetleyici şekilde rol alırken, yerel yönetim ile özel sektör, uygulayıcı bir rol üstlenmektedir. Sivil toplum kuruluşları, tecrübe ve bilgileri ile fiziksel, kültürel ve sosyal anlamda dönüşümün sağlanabilmesi; halkın ise projenin benimsenmesi açısından beklenti ve görüşlerini bildirmesi önem arz etmektedir. Çünkü bir kentsel dönüşüm projesinin başarısı, merkezi yönetim ile yerel yönetimin işbirliği, özel sektör, Sivil toplum kuruluşları ve yerel halkın bu sürece katılımının sağlanmasına bağlıdır.

Ankara’da Altındağ ve Mamak ilçeleri, en fazla gecekondular alanını barındıran ilçeler olup, en çok kentsel dönüşüm projeleri de bu alanlarda gerçekteşirilmektedir (Haghrhmanı, 2017). Altındağ, Ankara’ya göç etmiş insanların ilk durağı olması sebebiyle yaklaşık %85’ini gecekonduların oluşturduğu bir ilçedir (Gümüşboğa, 2009). Mamak, yoğun göç alan ilçelerden biri olup %90’a yakını gecekondularla dolmuştur (Haghrhmanı, 2017). Dolayısıyla ilgili çalışmada, bu iki ilçe ve bu ilçelerde gerçekteşirilen kentsel dönüşüm projeleri üzerinde durulmuş, Türkiye’de memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu, başarılı bir kentsel dönüşüm projesi gerçekteşirilebilmesi için paydaşların etkin bir şekilde katılım sağlaması, özellikle halkın ve sivil toplum kuruluşlarının katılımına daha çok ağırlık verilmesinin gerekliliği, Ankara’da gerçekteşirilen Mamak İlçesi Yatıkmsuluk II. ve III. Etap TOKİ Konutları ile Altındağ İlçesi Aktaş I., II. ve III. Etap TOKİ Konutları örnekleri üzerinden aktarılmıştır.

1. Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında Yer Alan Paydaşlar

Kentsel dönüşüm projeleri, değişime uğramış alanların politik, sosyo-kültürel ve ekonomik boyutları bünyesinde barındırması sebebiyle kurum, kuruluş ve kişilerin desteğiyle gerçekteşirilmektedir. Bu bağlamda, kentsel

dönüşüm uygulamalarında rol alan ve sorumluluk üstlenen önemli aktörler ise paydaşlardır. Kentsel dönüşüm sürecinde yer alan paydaşlar; özellikle merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve halktır (Köroğlu, 2020). Kentsel dönüşüm projelerine bu paydaşların güç ve ilgi düzeyi, sektör ve ilgi türüne göre da gruplandırılabilir. Patton'un bahsettiği gibi tüm paydaşlardan alınan sonuç dört kategoriye ayrılabilir: Oyuncular (Players), konular (Subjects), bağlam belirleyicileri (context setters) ve kalabalıktır (crowds) (Patton, 2008). Zhuang vd. (2019)'e göre "Oyuncuların" karar verme konusunda güçlü bir söylem gücü vardır ve ilgi alanları da sonuçlardan kuvvetle etkilenir örneğin merkezi yönetim. "Konuların" ilgi alanları sonuçlardan güçlü bir şekilde etkilenebilir, ancak karar verirken nispeten daha az bir güce sahiplerdir, örneğin yerel yönetim, özel sektör. Tam tersine, bağlam kurucuların güçlü söylem gücü vardır ama karardan doğrudan etkilenebilecek çok az ilgi alanları vardır, örneğin STK. "Kalabalık" karar verme mekanizmasına fazla etki edememektedir ve sonuçlardan da güçlü şekilde etkilenmemektedir, örneğin halk (Zhuang vd., 2019).

İlave olarak, kentsel dönüşüm uygulamalarında merkezi yönetim, düzenleyici-denetleyici şekilde rol almaktadır. Özel sektör ile yerel yönetim, uygulayıcı bir rol üstlenmektedir. Fiziksel dönüşümün yanında kültürel ve sosyal anlamda dönüşümün sağlanabilmesi için sivil toplum kuruluşlarının tecrübe ve bilgilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yerel halkın ise, beklenti ve isteklerin dikkate alınarak sürece dâhil edilmesi, dönüşüm projelerinin halk tarafından benimsenmesini sağlamaya yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada paydaşların katılımı, rolü, beklentilerin karşılanabilmesi konusunda aşağıda kısaca bahsedilmektedir.

1.1. Merkezi yönetim

Dünyanın hemen hemen her yerinde kentsel dönüşüm çalışmalarında merkezi yönetim çok önemli bir rol üstlenmektedir. Merkezi yönetim, kentsel dönüşüme dair sürecin planlanması, koordinasyonunun ve ekonomik yönden gerekli desteğin sağlanması için lider paydaş rolündedir (Şen, 2017). Merkezi yönetim, paydaşlar arasındaki düzeni sağlama ve işbirliği açısından en önemli mercidir. Dönüşüm projelerinde, projelerin onaylarının ile son kararların verilmesi ve ekonomik olarak desteklerin sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. Merkezi yönetimler, çeşitli yerel birimlerden gelen yaklaşımları, gerektiği zaman inisiyatif kullanarak değerlendirmektedir. Buna ek olarak, girişimleri teşvik etmekte ve yasal düzenlemeler gerçekleştirerek projelerin verimliliklerini ve etkinliklerini arttırabilmektedir.

Devlet bünyesinde kurulan kuruluşlar aracılığıyla, projeleri yasallaştırmak, ekonomik açıdan destek sağlamak, halkın bilgilendirilmesi ve katılımının daha hızlı sağlanması mümkün olmaktadır (Şen, 2017). Türkiye'de bu kurumlardan Toplu Konut İdaresi (TOKİ), kentsel dönüşüm projelerinde büyük bir rol üstlenmesi bakımından en önemli örneklerden biridir. Genel olarak, merkezi yönetim tarafından belirlenen politikalar kapsamında, yetkileri artırılan ve belediyeler ile işbirliği içerisinde bulunan TOKİ, kentsel dönüşüm projelerinin

hayata geçirilmesi, dönüşüm kapsamında sürecin planlanması ve koordinasyonunun sağlanması açısından en önemli paydaştır.

1.2. Yerel yönetim

Kentsel dönüşüm kavramının temel ilkelerinden biri olan kentlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yerel yönetimler, en önemli paydaşlardan biridir. Yerel yönetim; düzenin sağlanması ve bölgesel olarak yönetimin sağlanması bakımından merkezi yönetimin yardımcı kuruluşudur. Merkezi yönetimin yardımcı kuruluşu olan yerel yönetim kuruluşlarına, il-ilçe belediyeleri, büyükşehir belediyeleri ve il özel idareleri, Mahalle muhtarlıkları örnek verilebilmektedir. Günümüzde yerel yönetimler, bölgesel ihtiyaç ve problemleri yakından takip edebilmek, pratik çözüm yolları bulmak ve bu çözüm yollarını uygulayabilmek açısından daha çok imkânı bulunmaktadır.

Türkiye’de kentsel dönüşüm projeleri, halktan gelen istekler sonrasında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, TOKİ ve belediyeler arasında gerçekleşen protokoller aracılığıyla kararlaştırılarak uygulanmaktadır. Bu uygulamalar, belediyelerin finansal imkânlarının kısıtlılığı veya yetersizliği sebebiyle TOKİ desteğiyle gerçekleştirilmektedir. Finansal imkânlar yeterli olduğu durumlarda, bu uygulamalar sadece büyükşehir belediyeleri tarafından yapılabilmektedir. Yerel yönetimlerin, kentsel dönüşüm projelerinde aktif rol alması, uzun bir süreç olması, etaplar şeklinde gerçekleştirilmesi, farklı çıkar gruplarına maddi destek sağlanması gibi sonuçlara sebep olmaktadır.

Kentsel dönüşüm çalışmalarında yerel yönetimlerin görevi ve rolü büyüktür. Yerel yönetimlerin; projelerin gerçekleşmesi amacıyla, yenilemeye dair programlar oluşturulması, kentsel yenileme projelerinin hazırlanması, kentsel dönüşüm ile ilgili ofislerin kurulması ve bu ofisler için uzmanların (mimar, mühendis, akademisyen vb.) istihdam edilmesi, destek sağlayacak ortaklık ve danışma kurullarının sağlanması, yerel yönetim ile çalışabilecek komitelerin kurulup, maliyetlerin karşılanması için fonların idare edilmesine dair yetkileri mevcuttur.

1.3. Özel sektör

Özel sektör, kentsel dönüşüm projelerinde devletin yapı işlerini gerçekleştirmek amacıyla ortaklık kurduğu en önemli paydaştır (Şen, 2017). Bu hususta, özel sektörün kentsel dönüşüm projelerinde önemi büyük olmasına rağmen, başta özel sektör olmak üzere diğer aktörler göz ardı edilmektedir. Oysa Türkiye’de, kentsel dönüşüm uygulama ve politikalarında; işbirlikçi, girişimci ve rekabetçi yönetim anlayışıyla hareket etmesi sebebiyle özel sektöre ihtiyaç duyulmaktadır (Kalağan ve Çiftçi, 2012). Kentsel dönüşüme ihtiyaç duyulan kentlerde, işsizlik artış göstermekte ve sanayi sektöründe düşüş yaşanabilmektedir. Bu hususta özel sektör, ortaya çıkabilecek bu ve buna benzer olumsuz durumlarda, bu durumların finansal destek ile ortadan kaldırılması için önem arz eden paydaşlardan biridir.

Özel sektörün, kamu sektörüyle bir ortaklık içerisinde bulunması ve projelere dâhil edilmesi gerekmektedir. Kamu sektörüyle beraber, yapı, kentsel

pazarlama ve arazi kullanılabilirliğine dair yatırımlar da özel sektör aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Özel sektöre; binaların yapımını gerçekleştiren firmalar, vatandaşın memnuniyetini ölçen anket firmaları, konut almak isteyen kişilere maddi destek sağlayan finansal kuruluşlar ile kişilerin projelerden haberdar olabilmeleri için bilgilendirmeler yapan reklam firmaları ve özel sektör girişimcileri örnektir.

1.4. Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Dönüşüme uğrayan alanlardaki, sosyal, ekonomik ve kültürel problemlerin çözülmesi ve çözümlere ilişkin politikaların belirlenmesinde en büyük pay, halkın katılımını sağlayan sivil toplum kuruluşlarıdır (Şen, 2017). Bu kuruluşları, projelere dâhil olan gönüllü kuruluşlardır, kâr amacı gütmeyen, toplumsal temelleri esas alan ve güven ağlarından oluşan kuruluşlardır (Şen, 2017).

Kentsel dönüşüm çalışmalarının gerçekleştiği bölgelerde, en önemli unsur o bölgede yaşayan halk ve halkın katılımıdır. Projeler hakkında yeterli bilgi ve veriyi toplamak için gerçekleştirilen görüşmeler maliyete ve zaman kaybına yol açmaktadır. Bu hususta, sivil toplum kuruluşlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Çünkü sivil toplum kuruluşları, daha önce gerçekleştirilmiş kentsel dönüşüm projelerinden elde edilen deneyimlerin topluma katkı sağlaması, kamu yararının gerçekleştirilmesi, paydaşların haklarının savunulması ve korunması aşamasında önemli görevler üstlenmektedir.

1.5. Halk

Kentsel dönüşüm politika ve konut politikalarında en önemli paydaşlardan biri yerel halk ya da kişinin kendisidir (Mahmood ve Ahsan, 2019). Yerel halk, kentsel dönüşüm uygulamalarına olan inanç ve güvenin artması için en önemli etkidir. Her ne kadar yerel halk daha fazla katılım gösterse de kişinin kendisi de katılım sağlayabilmekte ve rahatsız olduğu, memnun kalmadığı veya yetersiz gördüğü durumlarda şikâyet etme hakkını kullanabilmektedir. Bu sebeple, kentsel dönüşüm projelerinin uygulanacağı bölgedeki sakinler, proje hakkında bilgilendirilmelidir. Bölgedeki sakinlerin, projelerden yeterince haberdar olması, proje hakkında bilinçlendirilmesi, bilgilendirilmesi ve isteklerinin öğrenilmesi ile bu projelerden yakından etkilenen yerel halkın memnuniyetleri sağlanarak, projelerinin sürdürülebilirliği ve meşruluğu artırılabilir (Zhuang et al., 2017; Mahmood ve Ahsan, 2019).

2. Çalışmanın Yöntemi ve Örnek Projeler hakkında

Ankara'da Altındağ ve Mamak ilçeleri, en fazla gecekondu alanını barındıran ilçeler olup, en çok kentsel dönüşüm projeleri de bu alanlarda gerçekleştirilmektedir (Haghrhmani, 2017). Özellikle Mamak ilçesi Yatıkmusluk bölgesi ve Altındağ ilçesi Aktaş Mahallesi'nde gecekondulaşma, niteliksiz ve yoğun yapılaşma, bunlara ek olarak organize suç oranının yüksek olması sebebiyle, ilgili çalışmada Altındağ İlçesi Aktaş I., II. ve III. Etap TOKİ konutları ile Mamak İlçesi Yatıkmusluk II. ve III. Etap TOKİ Konutları örnekleri üzerinde durulmuştur. Mamak İlçesi Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi I. Etap,

TOKİ’nin etap kapsamında bir görev üstlenmemesi sebebiyle ele alınmamıştır. Çalışmada, kentsel dönüşüm projeleri ve kentsel dönüşüm projelerine paydaşların katılımı ile ilgili makaleler, tezlerden yararlanılmış olup, sayısal veriler ve görsel materyallerle desteklenerek, literatür çalışması sonucu elde edilen bilgiler kullanılmıştır. Halkın katılımına ilişkin veriler, önceden gerçekleştirilmiş çalışmalar ile hane ve kişilere yapılan anket ve yorumlar temel alınmıştır.

2.1. Örnek-1: Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi: II ve III. Etap TOKİ Konutları

Ankara İli Altındağ İlçesi Aktaş Mahallesi’nde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projesi, üç etapta uygulanmıştır. 2006 yılında başlayan birinci etap 2007 yılında tamamlanmıştır. 2009 yılında başlayan ikinci etap, 2011 yılında tamamlanmıştır. 2011 yılında başlayan üçüncü etap ise, 2015 yılında tamamlanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi I., II. ve III. Etap TOKİ Konutları Hakkında Veriler

	Ada Parsel	Proje Alanı (Ha)	Protokol Tarihi	Örgütlenme	eslim Tarihi
I. Etap	2358 1/1 2359 0/1	2,2	14.06. 2005	TOKİ - Belediye	007
II. Etap	2358 2/1 2359 3/1 2359 4/1	3,5	05.06. 2008	TOKİ - Belediye	011
III. Etap	2428 5/1 2428 9/1	2	21.11. 2011	TOKİ - Belediye	015

Kaynak: Açıkgöz, 2014

I. Etap: İlk etap, 22.555 m²lik alanda ve 23581 Ada 1 Parsel ile 23590 Ada 1 Parselde gerçekleşmiştir. Proje kapsamında 173 adet gecekonduyu yıkılarak, yerine toplam 9 bloktan oluşan, 6 blok 10 katlı ve 3 blok 11 katlı olmak üzere 426 konutluk bir site inşa edilmiş, bu konutların 166 adedi hak sahiplerine verilmiştir. 23600 sayılı Adada, diğer etaplardan farklı olarak cami inşa edilmiştir. Buna ek olarak, iki adet çocuk oyun park alanı ile otopark mevcuttur.

II. Etap: II. etap, 35.303 m²lik alanda, 23582 Ada 1 Parsel, 23593 Ada 1 Parsel ile 23594 Ada 1 Parselde gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 207 adet gecekonduyu yıkılarak, yerine 9-10 katlı olacak şekilde toplam 10 bloktan oluşan 426 konutluk bir site inşa edilmiş, bu konutların 200 tanesi hak sahiplerine verilmiştir. Buna ek olarak; açık otopark ve üç adet çocuklar için oyun alanı mevcuttur.

III. Etap: III. Etap, 20.051 m²lik alanda, 24285 Ada 1 Parsel ile 24289 Ada 1 Parselde gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 200 adet gecekonduyu yıkılarak, yerine 6 bloktan oluşan 342 konutluk bir site ve 4 dükkân inşa edilmiş, bu konutların 132 tanesi ve 1 dükkân hak sahiplerine verilmiştir. Buna ek olarak; açık otopark ve iki adet çocuklar için oyun alanı mevcuttur.

Şekil 1 Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi

Kaynak: Toptaş, 2021

2.2. Örnek-2: Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi: II ve III. Etap TOKİ Konutları

Mamak İlçesi, nüfus artışı ve beraberinde meydana gelen gecekondulaşma ve suç oranlarının fazla olması sebebiyle bir çöküntü alanı haline gelmiştir. İlçede, ıslah imar planı ile dönüşüm pek mümkün olmadığı için Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB), TOKİ ve Mamak Belediyesi tarafından dönüşümüne dair adımlar atılmıştır. Mamak İlçesi Yatıkmusluk bölgesi, yapılaşma süreci bakımından geri kalmıştır. Bu sebeple bölge, kentsel dönüşümüne konu olmuştur. Proje, 37580 numaralı imar adasından başlayarak, 37607 numaralı imar adasına

kadar, toplam 220 bin m²'lik alanda gerçekleşmiştir. Çalışma kapsamında incelenen II. ve III. Etap TOKİ konutlarına ilişkin ada, protokol tarihleri ve örgütlenmeye dair veriler aşağıda ele alınmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Yatıkmusluk Kentsel Dnm Projesi II. ve III. Etap TOKİ Konutları Hakkında Veriler

	Ada	Alan (m ²)	Protokol Tarihi	rgtlenme
II. Etap	37599 Ada 37600 Ada	18.272 m ²	25.11.2004	TOKİ - Belediye
III. Etap	37580 Ada 37581 Ada 37582 Ada 37583 Ada 37586 Ada 37601 Ada 37602 Ada 37603 Ada 37604 Ada 37605 Ada 37606 Ada 37607 Ada	175.250 m ²	07.12.2006	TOKİ - Belediye

Kaynak: Ekinci, 2019

Proje, Samsun Yolu, Asri Mezarlık, Plevne Caddesi ve Demirciler Sitesi bölgelerinde gerçekleşmiştir. Proje kapsamında, 678 gecekondulu yıkılmış ve yerine 1 adet ticaret merkezi, 1 adet okul, 1 adet park, 1 adet sosyo-kültürel tesis ve 2000 konutu bünyesinde barındıran bir proje inşa edilmiştir

II. Etap: İkinci etap, 37599 Ada ile 37600 Ada olmak üzere, toplam 18.272 m² 'lik alanı kapsamaktadır. 37599 numaralı Ada, her bir blokta 44 adet daire olacak şekilde, 3 adet blok ve 132 adet konuttan oluşmaktadır. 37600 numaralı

Ada ise, her bir blokta 44 adet daire olacak şekilde, toplam 4 adet blok ve 176 adet konuttan oluşmaktadır.

III. Etap: Üçüncü etap, 37580, 37581, 37582, 37583, 37586, 37601, 37602, 37603, 37604, 37605, 37606, 37607 numaralı Adalar olmak üzere, toplam 175.250 m²lik alanı kapsamaktadır. Üçüncü etapta cami, okul, iş merkezi ve toplam 1412 adet konut yapılacak şekilde projelendirilmiştir.

Şekil 2. Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Öncesi ve Sonrası

Kaynak: emlaksayfasi.com.tr (Erişim: 30.04.2021)

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Aktaş TOKİ ve Yatıkmusluk Proje Üzerinde Çalışmalar

Gümüşboğa (2009). "Katılım Ekseninde Kentsel Dönüşüm: Altındağ Aktaş Mahallesi Örneği" konulu yüksek lisans tezinde, Türkiye’de kentsel dönüşüm kavramını açıklamak, uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin sosyal, mekânsal ve ekonomik olarak etkilerini incelemek, proje bölgesindeki yerel halkın planlama ve uygulama aşamalarındaki katılımını incelemektir. Bu hususta, halkın katılımını analiz etmek amacıyla, 10 kişiyle pilot uygulama ve 100 kişiyle anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan anket ile katılımcıların büyük bir çoğunluğunun proje hakkında ve proje ilerleme sürecinde bilgi sahibi olmadıkları sonucuna varılmıştır.

Kara (2012). "Gecekondu Dönüşüm Projelerinin Konut Sorununun Çözümündeki Rolü: Ankara İli Gültepe ve Yatıkmusluk Mahalleleri Örneği" konulu doktora tezinde; Ankara İli Yatıkmusluk ve Gültepe Mahallelerinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinde, çevre ve konut bakımından yeterli olup olmadığı, halkın düşünceleri ve tutumları, bilimsel olarak incelenerek ortaya konmuştur. Kentsel dönüşüm ile ilgili, halkın katılımı ve düşüncelerine yönelik bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan anket ile katılımcıların yarısından fazlasının kentsel dönüşüm projesini belediyenin yaptığı yazılı bilgilendirme ile öğrendiği ancak proje ile ilgili görüşlerine başvurulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sarp (2016). "Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Mekânsal Sonuçları: Ankara Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Örneği" konulu yüksek lisans

tezinde, TOKİ tarafından Aktaş Mahallesi’nde uygulanan kentsel dönüşüm projesindeki hak sahiplerinin, yıkılmış gecekonduları ile mevcut durumda oturdukları TOKİ konutları arasındaki mekânsal ölçekteki farklılıkları ele alınmıştır. Araştırmada, memnuniyeti ölçmek adına anket çalışması uygulanmıştır. Yapılan anket ile ailelerin genellikle kentsel dönüşüm projesinden memnun kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Haghrhmani (2017). “Kentsel Dönüşümde Memnuniyet ve Sosyo-Mekânsal Ayrışma: Ankara Mamak Örneği” konulu yüksek lisans tezinde, Türkiye’de TOKİ projeleri ve uygulama alanları üzerinde durulmuştur. Mamak İlçesi Yatıkmsuluk bölgesinde, gecekonduların dönüşümüne yönelik TOKİ projesinde yaşayan sakinlerin memnuniyetleri, anket çalışması yöntemiyle ortaya konmuştur. Yapılan anket ile katılımcıların büyük bir çoğunluğunun projeden memnun oldukları; bu memnuniyetin en büyük sebebinin, belediye ile anlaşmaları ve projeden faydalanmalarından kaynaklı olduğu sonucuna varılmıştır.

Koçak (2019). “Kentsel Dönüşüm Projelerinde Soylulaştırıcı Olarak TOKİ’nin Rolü: Ankara İli, Aktaş Mahallesi Örneği” konulu yüksek lisans tezinde, küreselleşmeyle değişime uğrayan ekonomik ve sosyal ilişkileri yöneten kentsel politikaların sonuçlarının, Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi örneği ile değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında, kentsel dönüşüm öncesinde ve sonrasında yaşayan toplam 200 kişi üzerinde rastgele seçim ve kartopu örneklem yöntemi kullanılarak anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anket ile kentsel dönüşüm projesini katılımcıların yarısından fazlasının söylenti ile, diğer katılımcıların ise muhtar ve belediye aracılığıyla öğrendiği ve çoğunluğun proje ile ilgili görüşlerinin alınmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ekinci (2019). “Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Ankara Mamak Yatık Musluk Örneği” konulu yüksek lisans tezinde kentsel dönüşüm kavramı ve amaçları, uygulama yöntemleri, ilgili yasal mevzuatlar üzerinde durulmuştur. Kentsel dönüşüm projesi olarak Dünya’dan ve Türkiye’den çeşitli örnekler incelenmiş, Mamak İlçesi Yatıkmsuluk Kentsel Dönüşüm Projesi’ne ayrıntılı olarak değinilmiştir. Memnuniyetin ölçülmesi ve katılımcıların kentsel dönüşümden bilgi sahibi olma durumuna yönelik anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan anket ile katılımcıların büyük bir çoğunluğunun konutlardan memnun kaldığı ve yine katılımcıların büyük çoğunluğunun kentsel dönüşüm projesinden Belediye veya komşu aracılığıyla yüz yüze görüşme ya da belediye resmi yazısı ile bilgi sahibi olduğu sonucuna varılmıştır.

3.2. Örnek Projeler Üzerinde Paydaşların Katılımı

3.2.1. Yatıkmsuluk TOKİ Projesi’nde merkezi yönetim

Mamak Belediyesi, Yatıkmsuluk bölgesini kentsel dönüşüm alanı olarak ilan ettikten sonra ilgili dönüşüme TOKİ devam etmiştir. Mamak Belediyesi, ilgili alanı TOKİ’ye boş olarak devrettikten sonra, konutların inşaat aşamasına başlanmış, inşaat ihaleleri TOKİ tarafından gerçekleştirilmiştir. TOKİ tarafından, işgalci durumda olanlar, gecekondusu ya da tapu tahsis belgesi bulunanlar,

mülkiyet sahipleri, mülkiyet harici aynı hak sahipleri ve bir yapıya zilyet olanların değerlendirme ve tespiti yapılmıştır. Etapların uygulandığı ada ve parsellerde yaşayan, protokol kapsamında belirlenmiş olan hak sahipleri için inşa edilecek konutların, hak sahiplerinin ihtiyaçlarına yanıt veren nitelikte inşa edilmesine özen gösterilmiş ve konutların satışına ilişkin usuller ile fiyatlar, mahal listeleri, projelendirilmesi ve ihalesi TOKİ tarafından belirlenmiştir. Hak sahiplerine ait arsa ve binaların değer tespiti için oluşturulan komisyonda TOKİ'den bir kişi görevlendirilmiştir. Anlaşma sağlanamayan hak sahipleri ile ilgili kamulaştırma bedelleri yine TOKİ tarafından ödenmektedir.

3.2.2. Yatıkmusluk TOKİ Projesi'nde yerel yönetim

Ankara Büyükşehir Belediyesi vasıtasıyla Yatıkmusluk bölgesinde gelişim ve yapılan yatırım potansiyelinin açıklanması hedeflenmiştir ve bölgenin gelişim potansiyeli, dönüşüm projesinin hayata geçirilmesi için ekonomik fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmuştur. Yatıkmusluk bölgesi, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 09.01.1992 tarihinde onaylanan revizyon imar planı ile kentsel dönüşüm alanı olarak belirlenmiş, Mamak Belediyesi tarafından kentsel dönüşüm alanı olarak ilan edilmiştir.

Mamak Belediyesi tarafından bölge, gecekondulardan temizlenip, yerine çağdaş standartlarda konut inşa edilerek kentsel dönüşüm projesi uygulamak amacıyla II. Etap için 25.11.2004 tarihinde, III. Etap için 07.12.2006 tarihlerinde TOKİ ile protokol imzalanmıştır. II. ve III. etap proje alanları içerisinde yer alan bütün gecekonduların ya da binaların yıkılması, molozların temizlenmesi, TOKİ'nin rızası dışındaki kullanımların kontrolü ve kentsel dönüşümüne konu alanda yaşayan hak sahiplerine konutların teslim edilmesi hususunda Mamak Belediyesi görev almıştır. Hak sahiplerine ait arsa ve binaların değer tespiti için oluşturulan komisyonda, Belediye'den iki kişi görevlendirilmiştir. Konutlar tamamlanana kadar, borçlanarak konutlardan faydalanan hak sahiplerinin geçici iskânı, Mamak Belediyesi sorumluluğunda olmuştur. Buna ek olarak, Mamak Belediyesi ile konut veya bedel karşılığı anlaşma sağlamayanlara karşı kamulaştırma davaları Mamak Belediyesi tarafından açılmış olup, davalar günümüzde de hala devam etmektedir.

3.2.3. Yatıkmusluk TOKİ Projesi'nde özel sektör

TOKİ ile yüklenici inşaat firma (YDA Group) arasında proje kapsamında, konutların ve varsa cami ile okulların inşasının gerçekleştirilmesi konusunda anlaşma sağlanmıştır. TOKİ ile yüklenici inşaat firması arasında anlaşma, inşa edilen konutlar ile ilgili bir husus için iki yıl, konutlar dışında bir hususla ilgili ise beş ile on yıllık bir süre için gerçekleşmiştir.

Site içi hizmetler ve TOKİ Konutlarının yönetimi ile ilgili olarak TOKİ'nin iştiraki olan Emlak Yönetim Hizmetleri ve Tic. A.Ş görev almaktadır. Herhangi bir problem, istek veya iletilecek bir görüş olduğu zaman, site sakinlerinin ilk olarak buldukları etap dâhilinde yer alan yönetim ofisindeki yetkili kişilerle iletişime geçilmektedir. Site sakinleri ise genellikle yeşil alan ve çocuk oyun alanlarının az olmasından şikâyetçidir.

3.2.4. Yatıkmusluk TOKİ Projesi’nde STK ve halkın katılımı

Toplum ve yönetim yapıları arasındaki ilişkinin sağlanması bakımından sivil toplum kuruluşlarının katılımının önemi büyük olsa da sivil toplum kuruluşları, proje kapsamında katılım gerçekleştirilmemiştir. Sonuç olarak halkın katılımına dair hususlar, Mamak Belediyesi’nin inisiyatifine bırakılmıştır.

Çalışmada Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi’ne halkın ve sivil toplum kuruluşlarının katılımının, insanların refah ve memnuniyeti ile projenin başarısına olan etkisinin aktarılması amacıyla, önceden gerçekleştirilmiş araştırmalar kapsamında elde edilen anket verileri değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır:

Ekinci (2019) tarafından gerçekleştirilen “Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Ankara Mamak Yatık Musluk Örneği” konulu çalışmada 185 kişiye anket çalışması yapılmıştır. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen anket sonucunda; kentsel dönüşümden % 32 oranında komşu-arkadaş yoluyla, % 32 oranında belediye, %21 oranında TOKİ, % 8 oranında mahalle muhtarı, % 3 oranında basın ve % 2 oranında aracı firma ile bilgi sahibi olunduğu incelenmiştir. Katılımcılar, kentsel dönüşüm projesinden, % 51 oranda yüz yüze görüşme, % 21 oranda belediyenin resmi yazısı, % 16 oranda bilgilendirme toplantısı ve % 11 oranda tebligat ile bilgilendirilmişlerdir. Katılımcılar tarafından, kentsel dönüşüm projesinin % 88 oranda en baştan beri desteklediği % 12 oranda ise en baştan beri desteklenmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Haghramani (2017) tarafından gerçekleştirilen “Kentsel Dönüşümde Memnuniyet ve Sosyo-Mekânsal Ayrışma: Ankara Mamak Örneği” konulu çalışmada 161 haneye anket çalışması yapılmıştır ve katılımcıların memnuniyet düzeyi incelenmiştir. Kentsel dönüşümden hak sahiplerinin % 59,3’ü memnun kalmış, % 40,7’si memnun kalmamıştır. Katılımcılardan % 57,1’i belediye tarafından, kendi öneri ve görüşlerinin dikkate alınmadığını düşünmektedirler.

3.2.5. Aktaş TOKİ Projesi’nde merkezi yönetim

Altındağ İlçesi Aktaş Mahallesi I., II. ve III. Etap konutların dönüşümüne ilişkin projeden sorumlu birimlerden biri, uygulamasını gerçekleştirmiş olan TOKİ’dir ve yüklenici inşaat firma ile inşaat ihalesini gerçekleştirmiştir. Yapılan anlaşmalar neticesinde, inşa edilen toplu konutların bir kısmını TOKİ almış ve kura yöntemi aracılığıyla satışını gerçekleştirmiştir. Kentsel dönüşüm kapsamında I. Etapta yapılan 426 adet konutun 260 tanesi, II. Etapta yapılan 442 adet konutun 242 tanesi ve III. Etapta yapılan 4 dükkân ve 358 adet konuttan, dükkânların 3’ü ve konutların 226 tanesi TOKİ tarafından satılmıştır.

3.2.6. Aktaş TOKİ Projesi’nde yerel yönetim

Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında, ilgili yerel yönetim kuruluşu Altındağ Belediyesi’dir. Altındağ Belediyesi, sorunlu alanları seçerek, kentsel dönüşümü etaplar şeklinde yürütmüştür. Her ne kadar projenin uygulamasını gerçekleştirecek olan TOKİ olsa da revizyon imar planını hazırlayan ve imar planlarına göre protokol hazırlıklarını takip etme

sorumluluğundaki birim Altındağ Belediyesi İmar Müdürlüğü'dür. Bu hususta İmar Planı çerçevesinde, Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi'ne konu adalarda konut üretilerek, bölgede yaşayan hak sahiplerine verilmesi için Altındağ Belediyesi, TOKİ ile 14.06.2005, 05.06.2008 ve 21.11.2011 tarihlerinde protokol imzalamıştır. Bu protokoller gereği, gecekondular yıkılarak, yerine konutlar inşa edilmiştir. Her hak sahibinin, farklı m²'lerde arsalarla sahip olması sebebiyle payların dağıtımı, Altındağ Belediyesi'nin maliyet analizlerine bağlı ödeme planlarına uygun şekilde yapılmıştır.

3.2.7. Aktaş TOKİ Projesi'nde özel sektör

Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi, kamu-özel sektör işbirliği ile Ankara İli Altındağ İlçesi'nde başlatılan ilk kentsel dönüşüm projesidir. Altındağ Belediyesi tarafından, TOKİ'nin çalıştığı yüklenici inşaat firma (Akay İnşaat) ile görüşme sağlanmış, TOKİ dâhil edilmeden süreci tamamlama yoluna girilmiştir. Ancak yüklenici inşaat firma, TOKİ'nin vereceği güvencenin Altındağ Belediyesi tarafından verilemeyeceği ve bölgenin bir suç yuvası halinde olmasından ötürü güvenliğe bağlı tereddütler sebebiyle, öneriyi kabul etmemiştir. TOKİ ile yüklenici inşaat firma arasında, proje kapsamında konutların ve varsa cami ile okulların inşasının gerçekleştirilmesi konusunda anlaşma sağlanmıştır. Ayrıca, site içi hizmetler ve TOKİ Konutlarının yönetimi ile ilgili olarak Timtaş Yönetim A.Ş görev almaktadır. Herhangi bir problem, istek veya iletilecek bir görüş olduğu zaman, site sakinlerinin ilk olarak, buldukları etap dâhilinde yer alan yönetim ofisindeki yetkili kişilerle iletişime geçtiği öğrenilmiştir. Site yönetimine gelen şikâyetler çoğunlukla aidatların yüksek olması ve yeşil alanların az olmasına yöneliktir.

3.2.8. Aktaş TOKİ Projesi'nde STK ve halkın katılımı

Toplum ve yönetim yapıları arasındaki ilişkinin sağlanması bakımından sivil toplum kuruluşlarının katılımının önemi büyük olsa da Aktaş TOKİ Projesi için sivil toplum kuruluşları ve halkın katılımına dair hususlar, Altındağ Belediyesi inisiyatifine bırakılmıştır.

Çalışmada Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi'ne halkın ve sivil toplum kuruluşlarının katılımının, insanların refah ve memnuniyeti ile projenin başarısına olan etkisinin aktarılması amacıyla, önceden gerçekleştirilmiş araştırmalar kapsamında elde edilen anket verileri değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır:

Gümüşboğa (2009) tarafından gerçekleştirilen "Katılım Ekseninde Kentsel Dönüşüm: Altındağ Aktaş Mahallesi Örneği" konulu çalışmada 100 kişiye anket çalışması yapılmıştır. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen anket sonucunda; katılımcılara, proje gerçekleştirilmeden önce veya projenin ilerleme sürecinde yeteri kadar haberdar olup olmadıkları sorulduğunda, % 0 oranda "Evet", % 100 oranda "Hayır" cevabı alınmıştır. Katılımcılara, proje ile ilgili verilen bilgilerin yeterli düzeyde olup olmadığına dair sorular sorulduğunda, verilen bilgilerin yeterli düzeyde olmadığına dair cevaplar verilmiştir: % 0 oranında "Evet" ve % 92 oranında "Hayır", % 8 oranda "Fikrim Yok" cevabı alınmıştır. Proje süresince

halkın kendi adına ya da yetkili kıldığı kişiler tarafından sunulan önerilerin dinlenip, projeye dâhil edilip edilmediği incelenmiştir. % 4 oranında öneri sunulmuş ancak bu öneriler, projeye dâhil edilmemiştir. % 62 oranında öneri sunulmadığı ve % 34 oranında yetkili mercii olmadığına dair cevaplar elde edilmiştir.

Koçak (2019) tarafından gerçekleştirilen “Kentsel Dönüşüm Projelerinde Soylulaştırıcı Olarak TOKİ’nin Rolü: Ankara İli, Aktaş Mahallesi Örneği” konulu çalışmada 200 kişiye anket çalışması yapılmıştır. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen anket sonucunda; ankete katılan kişilerin kentsel dönüşüm öncesi memnuniyet derecesinin %76, kentsel dönüşüm sonrası memnuniyet derecesinin % 80 olduğu incelenmiştir.

3.3. Aktaş ve Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projeleri’nin Paydaşların Katılımı Açısından Değerlendirilmesi

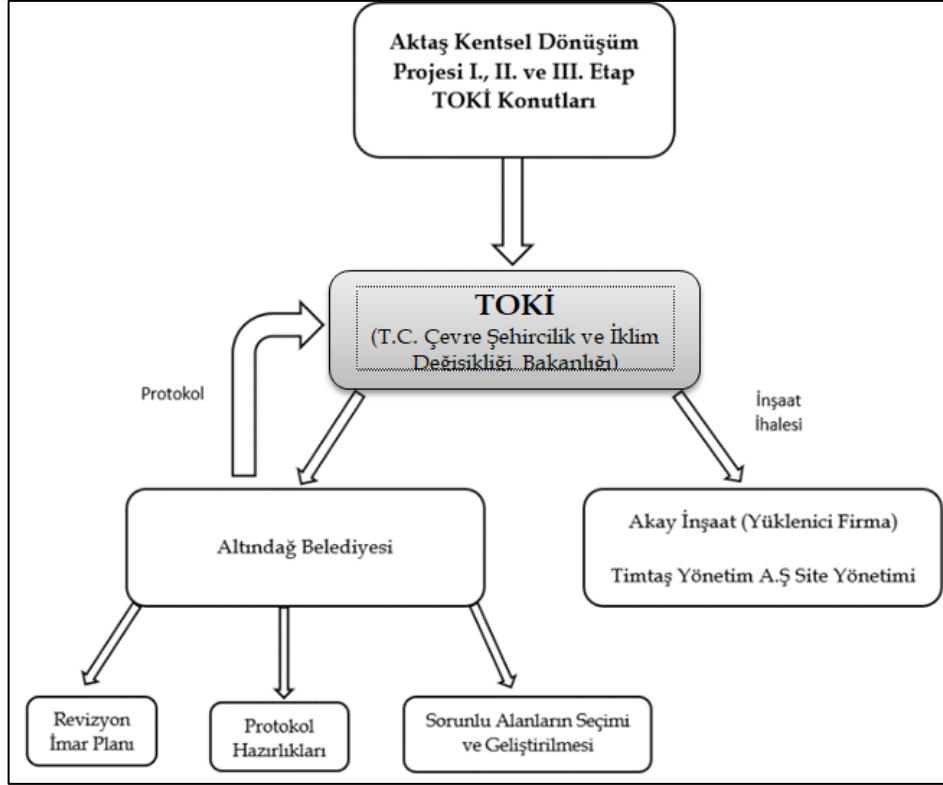
Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi’nde merkezi yönetim kapsamında TOKİ, yerel yönetim kapsamında Altındağ Belediyesi, özel sektör kapsamında konutların inşa edilmesi için yüklenici inşaat firma ile site yönetimi olarak Timtaş Yönetim A.Ş görev almıştır. Herhangi bir sivil toplum kuruluşu görev almamış ve halkın katılımına dair hususlar Altındağ Belediyesi inisiyatifine bırakılmıştır. İncelenen anketler sonucunda; halkın, proje gerçekleştirilmeden önce veya projenin ilerleme sürecinde yeterince haberdar olmadığı görülmüştür. Bu sebeple halk tarafından sunulan önerilerin çok az olduğu ve bu önerilerin projeye dâhil edilmediği incelenmiştir. Halkın memnuniyet düzeyi, kentsel dönüşümden sonra biraz daha artış göstermiştir ancak genellikle yeşil alanların az olması konusunda şikâyetçidirler (Sarp, 2016).

Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi’nde merkezi yönetim kapsamında TOKİ, yerel yönetim kapsamında Mamak Belediyesi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi, özel sektör kapsamında konutların inşa edilmesi için yüklenici inşaat firma ile site yönetimi için Emlak Yönetim A.Ş görev almıştır. Herhangi bir sivil toplum kuruluşu görev almamış, halkın katılımına dair hususlar Mamak Belediyesi inisiyatifine bırakılmıştır. İncelenen anketler sonucunda; halkın, Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi’ne göre daha çok katılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Çünkü kentsel dönüşüm süreci halk tarafından en başından beri desteklenmiştir (Ekinci, 2019). Ancak halk, belediyenin kendi öneri ve görüşlerinin dikkate almadığını düşünmektedir (Ekinci, 2019). Buna ek olarak genellikle yeşil alanlarının yeterli olmadığından şikâyet etmektedirler (Haghrhmani, 2017).

Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi ile Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi’nde sivil toplum kuruluşlarının katılım sağlamadığı dikkat çekmektedir. Kara (2012) tarafından çalışmada Aktaş Mahallesi ve Yatıkmusluk bölgesinde gerçekleştirilen ankette katılımcılara, mahallelerde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projesiyle ilgili olarak bir sivil toplum kuruluşuna üyelikleri olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların % 97,3’ü

“Hayır” cevabını verirken, % 2,7’si cevap vermemiştir. “Evet” cevabını veren ise % 0 oranındadır.

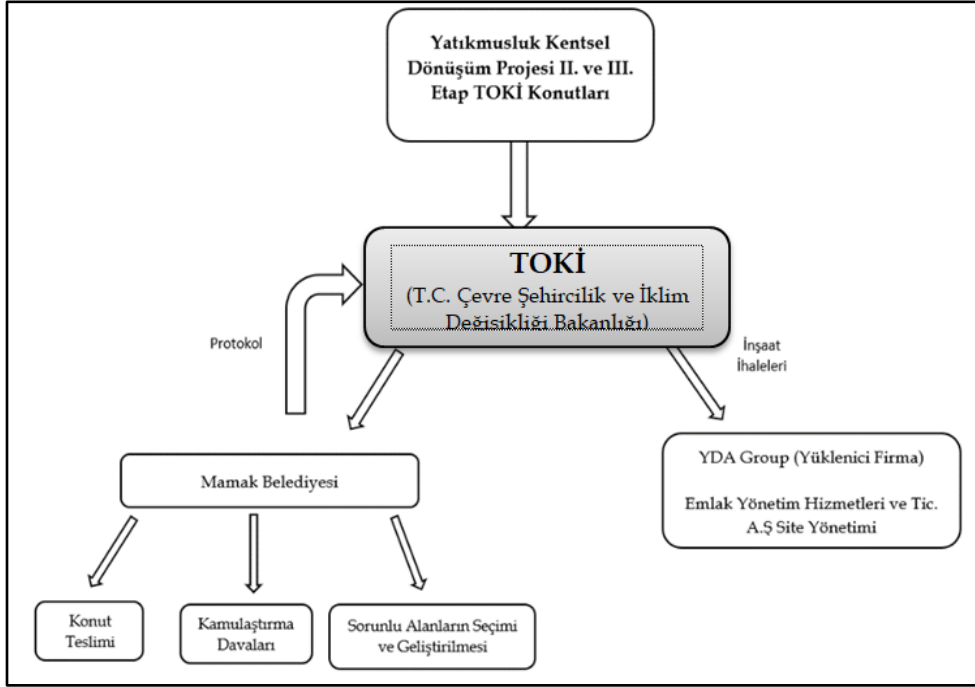
Şekil 3. Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi’nde Paydaşların Katılımı ve Rollerini

Altındağ İlçesi Aktaş Mahallesi I., II. ve III. Etap konutların projeden sorumlu birimlerden biri, uygulamasını gerçekleştirmiş olan TOKİ’dir. TOKİ ile yüklenici inşaat firma (Akay İnşaat) arasında, konutların ve varsa cami ile okulların inşası için inşaat ihalesi gerçekleştirilmiştir.

Altındağ Belediyesi, sorunlu alanları seçerek, kentsel dönüşümü etaplar şeklinde yürütmüştür. Revizyon imar planını hazırlayarak, imar planlarına göre protokol hazırlıklarını takip etmektedir. Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi’ne konu adalarda konut üretilerek, bölgede yaşayan hak sahiplerine verilmesi için Altındağ Belediyesi, TOKİ ile protokol imzalamıştır. Protokoller gereği, gecekondular yıkılarak, yerine konutlar inşa edilmiştir. İlave olarak, site içi hizmetler için ve TOKİ Konutlarının yönetimi ile ilgili olarak Timtaş Yönetim A.Ş görev almaktadır.

Şekil 4. Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi'nde Paydaşların Katılımı ve Rollerini

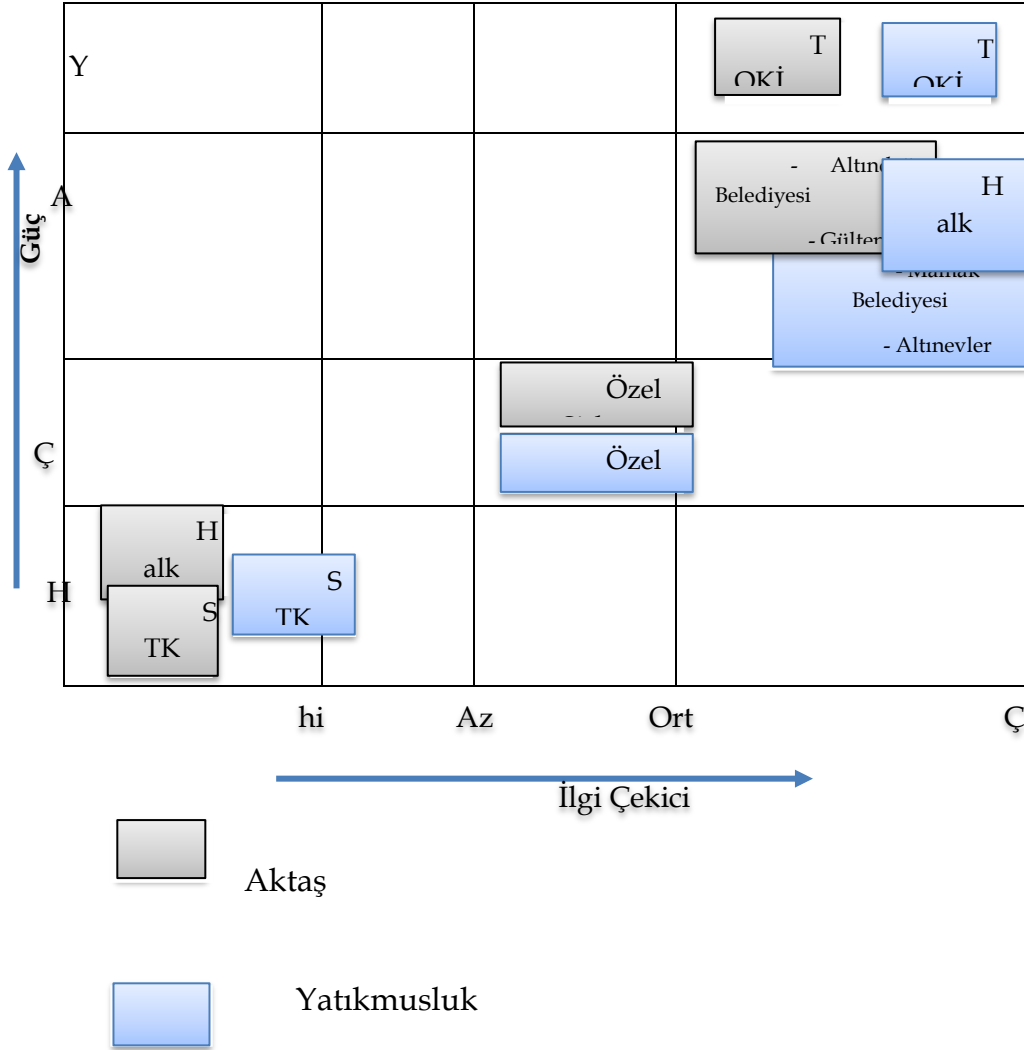
Mamak Belediyesi, Yatıkmusluk bölgesini kentsel dönüşüm alanı olarak ilan ettikten sonra ilgili dönüşüme TOKİ devam etmiştir. Mamak Belediyesi, ilgili alanı TOKİ'ye boş olarak devrettikten sonra, konutların inşaat aşamasına başlanmış, inşaat ihaleleri TOKİ tarafından gerçekleştirilmiştir. Mamak Belediyesi tarafından bölge, gecekondulardan temizlenip, yerine çağdaş standartlarda konut inşa edilerek kentsel dönüşüm projesi uygulamak amacıyla TOKİ ile protokol imzalanmıştır. II. ve III. etap proje alanları içerisinde yer alan bütün gecekonduların ya da binaların yıkılarak, kentsel dönüşüm alanı olarak yaşayan hak sahiplerine konutların teslim edilmesi hususunda Mamak Belediyesi görev almıştır. Konut veya bedel karşılığı anlaşma sağlamayanlara karşı kamulaştırma davaları Mamak Belediyesi tarafından açılmıştır. TOKİ ile yüklenici inşaat firma (YDA Group) arasında proje kapsamında, konutların ve varsa cami ile okulların inşasının gerçekleştirilmesi konusunda anlaşma sağlanmıştır. Site içi hizmetler ve TOKİ Konutlarının yönetimi ile ilgili olarak TOKİ'nin iştiraki olan Emlak Yönetim Hizmetleri ve Tic. A.Ş görev almaktadır.

Çalışma kapsamında; Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi'nde herhangi bir sivil toplum kuruluşu görev almamış, bu sebeple halkın katılımına dair hususlar Altındağ Belediyesi inisiyatifine bırakılmıştır. İncelenen anketler kapsamında; Altındağ Belediyesi'nin, tarafından halka haber verilmesi ve halkın katılımının sağlanması hususunda zayıf kaldığı görülmüştür. Dolayısıyla, proje ile ilgili halk tarafından sunulan öneriler çok azdır. Bu öneriler, projeye dâhil edilmemiştir ve halkın, kentsel dönüşüm projesine çok katılım gösteremediği sonucuna varılmıştır. Öte yandan, Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi'nde halkın memnuniyetinin, daha modern konutların yapılmış olması ve daha az

konut yoğunluğuna ulaşılması sebebiyle yüksek olduğu görülmüş, halk tarafından kentsel dönüşüm projesinin en başından beri desteklendiği incelenmiştir.

Aktaş ve Yatıkmusluk TOKİ Konutları projeleri incelemelerinde, merkezi yönetim ve yerel yönetimin karar verme konusunda güçlü bir söylem gücüne sahip olduğu ve ilgi alanlarının da sonuçlardan güçlü şekilde etkilendiği söylenebilmektedir. TOKİ tüm süreçteki en büyük güce sahiptir. Bölge ve belediyeden paydaşlar bile hem Aktaş hem de Yatıkmusluk ile daha fazla etkileşim içinde olma eğilimindedirler. Sektörün ilgi alanları (Özel sektör ve STK gibi) karar alma ve uygulama süreçlerinde nispeten düşük bir güce sahiptir. Güçlü bir söylem gücüne sahip olsalar da karardan etkilenebilecek doğrudan bir ilgi alanları yoktur. Halkın karar verme üzerinde fazla etkisi olamaz ve Aktaş Projesi'ndeki sonuçlardan güçlü bir şekilde etkilenmezken, devlet karar verme üzerinde bir miktar etkide bulunabilmektedir ve Yatıkmusluk projesinde sonuçlardan daha az etkilenebilmektedir.

Şekil 5. Aktaş ve Yatıkmusluk Projelerinde Paydaşlar ve Güçlerine Göre İlgi Düzeyleri

SONUÇ

Kentler, zamanla meydana gelen çarpık yapılaşma, göç, doğal afet, nüfus artışı vb. sebeplerle yıpranmakta ve köhneleşmektedir. Kentsel dönüşüm çalışmalarında, sürdürülebilir gelişmeye yönelik amaçların ön planda olması ile fiziksel ve ekonomik yapıya ilişkin durumlara uyum sağlayabilecek şekilde hedef geliştirilmesi, kaynakların uygun biçimde kullanılması ve paydaşların katılımı, beklentilerin karşılanabilmesi ve dengeli şekilde ilerleme kaydedilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir. Bir kentsel dönüşüm projesinin başarılı olabilmesi için paydaşlardan biri olan halkın, katılımının ve memnuniyet düzeyinin yüksek olması büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple ilgili çalışmada incelenen Aktaş ve Yatıkmusluk kentsel dönüşüm projesi arasında Yatıkmusluk Kentsel Dönüşüm Projesi’nin, halkın proje ile ilgili bilgilendirilmesi ve katılımın daha çok sağlanması, bu bağlamda halk tarafından projenin en başından beri desteklenmesi sebebiyle Aktaş Kentsel Dönüşüm Projesi’ne göre daha başarılı bir proje olduğu sonucuna varılmıştır. STK’ların katılımları, bilgi ve fikirleri ile uygulama sürecine yönelik işbirlikleri projenin bilinçlendirilmesinde, karar alınmasında ve dolayısıyla projenin sürdürülebilirliğinde aktif rol oynamaktadır. İlaveten kentsel dönüşüm projesinin uygulanmasından sonra ortaya çıkan sorunları azaltmak için devlet ile halk arasındaki ilişki daha resmileştirilerek entegre edilebilir. Son olarak halkın projelerle/hükümetle işbirliği yapma isteğini artırması gerektiği belirtilmelidir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, A. Tuğba (2014), Kentsel Dönüşümün Ekonomik, Mekânsal, Sosyal Etkileri ve Kamunun Rolü: Ankara Gültepe (Çinçin) Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Armağan, Vildan (2014), Toplum, Mekân İlişkisi Açısından Kentsel Dönüşüm: Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Aşık, Rukiye (2007), Kentsel Dönüşüme Aktörlerin Bakışı: Zeytinburnu Pilot Projesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Baydoğan, M. Çağlar (2013), “Talas’taki Kentsel Dönüşüme Eleştirel Bir Bakış”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:35, s. 95-130.
- Çatalbaş, Funda (2011), Kentsel Dönüşüm Projelerinin Mekânsal ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: Diyarbakır İli Suriçi Bölgesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Taşınmaz Geliştirme Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Dayıoğlu, Onur (2006), Kentsel Gelişimde Dönüşüm Projeleri: Süreç ve Aktörlerin Tanımlanması, Zeytinburnu Örneği, Yayınlanmamış Yüksek

Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Ekinci, Eray (2019), *Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Ankara Mamak Yatık Musluk Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Harita Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Aksaray.

Ertaş, Mehmet (2011), "Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında Sosyal Boyutun İncelenmesi, Ankara ve Londra Örnekleri", *Selçuk Teknik Dergisi*, sayı:1, s. 1-18

Göközkut, Burcu (2016), *Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sosyo-Mekânsal Analizi: Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar.

Gümüşboğa, Beste (2009), *Katılım Ekseninde Kentsel Dönüşüm: Altındağ Aktaş Mahallesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Haghrahamanı, Seyedhadi (2017), *Kentsel Dönüşümde Memnuniyet ve Sosyo-Mekânsal Ayrışma: Ankara Mamak Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.

Has, Özlem (2016), *Kentsel Dönüşüm Projelerinde Ortaklık Modelleri ve Örgütsel Yapı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Bursa.

Kalağan, Gökhan ve Çiftçi Salih (2012), "Kamu-Özel Sektör İşbirliğinin Kentsel Mekâna Yansıması: Kentsel Dönüşüm Örneği ve Yeni Aktörler", *Sosyal ve Beşerî Filmler Dergisi*, sayı:2, ss:121-133.

Kara, Mustafa (2012), *Gecekondu Dönüşüm Projelerinin Konut Sorununun Çözümündeki Rolü: Ankara İli Gültepe ve Yatık Musluk Mahalleleri Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta.

Keleş, Ruşen (2017), *Kentleşme Politikası*, İmge Yayınevi, Ankara.

Köroğlu, Yusuf Emre (2020), *Kentsel Dönüşüm Uygulama Aktörlerinin Sürdürülebilir Bina Tasarım Yaklaşımı Konusundaki Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans dönem projesi, Fen bilimleri enstitüsü, Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü, Ankara Üniversitesi.

Koçak, Eda (2019), *Kentsel Dönüşüm Projelerinde Soylulaştırıcı Olarak TOKİ'nin Rolü: Ankara İli, Aktaş Mahallesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.

- Mahmood, Shah S M., & Ahsan, Md Moynul (2019). Involuntary Relocation Process of Local People due to Private Land Development Projects: A Study of Eastern Fringe Area of Dhaka City. In Arzuhan Gültekin (Ed.). ISBS 2019- 4th International Sustainable Buildings Symposium. S. 337-348. London: IntechOpen. DOI: 10.5772/intechopen.87812
- Özdemir, Berna (2019), Kentsel Dönüşümün Farklı Uygulamalarının Mekânsal Örgütlenmeye Etkisi: Ankara İli Mamak İlçesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Patton, Michael Quinn (2008). Utilization-focused evaluation. Sage Publications.
- Sadioğlu, Uğur ve Eser Ergönül (2020), “Türkiye’de Kentsel Dönüşümün Anlamı, Aktörleri ve Amaçları”, Kent Araştırmaları Dergisi, sayı:30, ss:880-908
- Sarp, Nilüfer (2016), Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Mekânsal Sonuçları: Ankara Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Sekmen, Seçil (2007), Kentsel Dönüşüm Üzerine Bir Model Önerisi: İzmir-Ferahlı Mahallesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir Planlama Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Şahin, Bahar (2016), Türkiye’de Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Yoksulluk ve Dışlanma Olguları Temelinde İncelenmesi: Altındağ Aktaş Mahallesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Şahingür, Aylin (2005), Kentsel Yenileşme Projelerinin Katılım Boyutu: Cıutat Vella ve Fener Balat Örnekleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Şen, A. Tunga (2017), Kentsel Dönüşüm Sürecinde Paydaş Katılımının Etkisi: Samsun Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Tanrıvermiş, Yeşim ve Tanrıvermiş, Harun (2021), Linkages between Urbanisation, Real Estate Investments and Sustainability in Turkey, Abdulai, R.T. and Baffour Awuah, K.G. (Ed.) Sustainable Real Estate in the Developing World, Emerald Publishing Limited, Bingley, s. 13-37. <https://doi.org/10.1108/978-1-83867-837-120211011>
- Toptaş, H. Göktuğ (2021), Türkiye’de Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Sürdürülebilirlik Göstergeleri Bağlamında İncelenmesi Ankara Aktaş Mahallesi Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Yasin, Melikşah (2005), “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Hukuki Boyutu”, TBB Dergisi, s. 60, ss:105-138

Yıldırım, Hatice (2012), TOKİ'nin Sosyal Konut ve Lüks Konut Projelerinin Değerlendirilmesi: Ankara Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Taşınmaz Geliştirme Ana Bilim Dalı, Ankara.

Zhuang, Taozhi et al. (2017), "Stakeholders' Expectations in Urban Renewal Projects in China: A Key Step towards Sustainability", *Sustainability*, C. 9, 1640; doi:10.3390/su9091640

Zhuang, Taozhi et al. (2019), "The role of stakeholders and their participation network in decision-making of urban renewal in China: The case of Chongqing", *Cities*, c. 92, s. 47-58. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.03.014>